Anton Pavlovici Cehov

LIVADA DE VIŞINI

Comedie în patru acte (1903-1904)
Acţiunea se petrece la moşia Liubovei Andreevna Ranevskaia.

CUPRINS:

ACTUL ÎNTÂI 4
ACTUL AL DOILEA 26
ACTUL AL TREILEA 39
ACTUL AL PATRULEA 55

Personaje:
RANEVSKAIA LIUBOV ANDREEVNA, moşieriţă.
ANIA, fiica ei, 17 ani.
VARIA, fiica ei adoptivă, 24 de ani.
GAEV LEONID ANDREEVIGI, fratele ei.
LOPAHIN ERMOLAI ALEXEEVIGI, negustor.
TROFIMOV PIOTR SERGHEEVIGI, student.
SIMEONOV-PIŞGIK BORIS BORISOVIGI, moşier.
ŞARLOTTA IVANOVNA, guvernantă.
EPIHODOV SEMION PANTELEEVICI, contabil.
DUNIAŞA, fată în casă.
FIRS, lacheu, un moşneag, 87 de ani.
LAŞA, tânăr lacheu.
Un trecător.
Şeful gării.
Un funcţionar de la poştă.
Oaspeţi, servitori.

ACTUL ÎNTÂI.

O cameră, care şi acum mai e numită „a copiilor”. Una din uşi dă în camera Aniei. Se crapă de ziuă. În curând va răsări soarele. Începutul lui mai; vişinii au înflorit, dar în livadă e încă

frig; a căzut bruma. Ferestrele camerei sunt închise. Intră Duniaşa cu o luminare şi Lopahin cu o carte în mână.

LOPAHIN: A dat Dumnezeu şi a sosit trenul! Cât să fie ceasul?

DUNIAŞA: Aproape două. (Stinge luminarea.) Se crapă de ziuă.

LOPAHIN: Cu cât să fi întârziat trenul? Cel puţin cu două ore. (Cască şi se întinde.) Mare tâmpit mai sunt! Iau drumul până aici ca să-i întâmpin la gară şi când colo mă las furat de somn... Am adormit pe un scaun... Ce rău îmi pare! Ai fi putut să mă trezeşti.

DUNIAŞA: Credeam că aţi plecat. (Trage cu urechea.) Auzi-i! Mi se pare că vin...

LOPAHIN (ascultă): Nu. Până îşi scot bagajele... Ba una, ba alta... (Pauză.) Liubov Andreevna a stat cinci ani în străinătate... Cum o mai fi? Ce fiinţă cumsecade! Simplă, cu care te-nţelegi de minune!... Ţin minte că pe când eram un mânz, să fi avut cincisprezece ani, răposatul taică-meu, care pe-atunci ţinea o dugheană în sat, mi-a tras un pumn în faţă de m-a podidit sângele pe nas... Venisem amândoi la curte, nu mai ţin minte pentru ce, şi el era cam făcut. Liubov Andreevna, tânără şi subţirică pe vremea aceea, m-a dus la spălător, chiar aici, în camera asta a copiilor şi mi-a spus: „Nu mai plânge, ţărănuşule, că-ţi trece până te-i însura...” (Pauză.) Ţărănuşule! E drept că tata era ţăran, dar eu port vestă albă şi pantofi galbeni. Dă-mi, Doamne, ce n-am gândit, să mă mir ce m-a găsit... Aşa şi cu mine. De îmbogăţit m-am îmbogăţit, am parale cu carul... Dar când stau să chibzuiesc şi să judec mai bine, tot ţăran am rămas... (Răsfoieşte cartea.) Uite! M-am apucat să citesc cartea asta şi n-am priceput o boabă. Am adormit citind. (Pauză.)

DUNIAŞA: Câinii nu s-au liniştit toată noaptea. Au simţit că li se întorc stăpânii.

LOPAHIN: Ce-i cu tine, Duniaşa?

DUNIAŞA: Îmi tremură mâinile. Am să leşin...

LOPAHIN: Prea eşti gingaşă, Duniaşa. Te piepteni şi te îmbraci ca o domnişoară. Nu se cade. Nu trebuie să uiţi cine eşti. (Intră Epihodov cu un buchet de flori. E în haină şi cizme lustruite, care scârţâie. Intrând, scapă buchetul din mână.)

EPIHODOV (ridicând buchetul): L-a trimis grădinarul ca să-l pui în sufragerie. (Îl dă Duniaşei.)

LOPAHIN: Adu-mi şi nişte cvas.

DUNIAŞA: Vă aduc'. (Iese.)

EPIHODOV: A căzut brumă, e ger, trei grade, şi vişinii sunt toţi în floare. Nu pot să mă-mpac cu clima asta de la noi! (Oftează.) Nu pot. Clima noastră nu ne ajută niciodată cum se cuvine. Şi, daţi-mi voie să mai adaug, Ermolai Alexeevici, că mi-am cumpărat alaltăieri cizmele astea şi îndrăznesc să vă încredinţez că scârţâie aşa că nu mai pot suporta! Cu ce să le ung?

LOPAHIN: Da' dă-mi pace, că mă plictiseşti!

EPIHODOV: Nu e zi de la Dumnezeu să nu mi se întâmple vreo nenorocire. Şi nu mă plâng. M-am obişnuit, ba şi zâmbesc. (Intră Duniaşa şi-l serveşte pe Lopahin cu cvas.)

EPIHODOV: Eu mă duc. (Se împiedică de un scaun şi-t răstoarnă.) Uite... (Parcă ar triumfa.) Uite, vedeţi? Iertaţi-mi expresia, ce ghinion, ca să zic aşa... E pur şi simphi nemaipomenit! (Iese.)

DUNIAŞA; Ermolai Alexeevici, am să vă mărturisesc că Epihodov m-a cerut în căsătorie.

LOPAHIN: A!

DUNIAŞA: Nu ştiu ce să fac... E un om cumsecade, dar adeseori, când începe să-ţi vorbească, nu pricepi nimici E frumos ce-ţi spune el, te mişcă, dar nu e de înţeles! Mie, aş zice, îmi place... Mă iubeşte la nebunie, dar se ţin scai de el nenorocirile. În fiecare zi i se-ntâmplă câte ceva. Lumea l-a poreclit „Omul cu nouăzeci şi nouă de nenorociri”.

LOPAHIN (trăgând cu urechea): Mi se pare că sosesc...

DUNIAŞA: Ei sunt. Da ce-i cu mine? Simt că mă prinde un fior...

LOPAHIN: într-adevăr, au sosit! Să mergem să-i întâm-pinăm. O să mă recunoască oare? De cinci ani nu ne-am văzut!

DUNIAŞA (emoţionată): îmi vine rău, nu mă mai ţin picioarele! (Se aud venind două trăsuri. Lopahin şi Duniaşa pleacă grăbiţi. Scena e goală. În camerele vecine se aude zgomot. Prin scenă trece repede Firs, sprijinit în baston. A fost s-o întâmpine pe Liubov Andreevna. Poartă o livrea de modă veche şi joben; vorbeşte cu sine însuşi, dar nu se înţelege ce. Zgomotul de după scenă creşte. Un glas: „Să trecem pe aici...” Liubov Andreevna, Ania şi Şarlotta Ivanovna, cu un câine legat de un lanţ subţire, toate trei în costume de călătorie, Varia cu

palton şi broboadă pe cap, Gaev, Simeonov-Pişcik, Lopahin, Duniaşa cu un balot şi o umbrelă, o servitoare cu nişte lucruri; toţi trec prin cameră.)

ANIA: Să trecem pe-aici! Mamă, ţi-aduci aminte ce odaie e asta?

LIUBOV ANDREEVNA (bucuroasă, printre lacrimi): Odaia copiilor!

VARIA: Ce frig e! Mi-au îngheţat mâinile! (Către Liubov Andreevna.) Mamă, odăile dumitale, cea albă şi cea violetă, au rămas aceleaşi.

LIUBOV ANDREEVNA: Odaia copiilor! Ce frumoasă şi ce dragă-mi eşti! Aici dormeam când eram mică... (Plânge.) Mă simt parcă şi acum copil. (Îl sărută pe Gaev, apoi pe Varia şi din nou pe Gaev.) Şi Varia tot mai seamănă cu o călugăriţă, ca şi odinioară! Şi pe Duniaşa am recunoscut-o... (O sărută pe Duniaşa.)

GAEV: Trenul a întârziat cu două ore. Ce zici de asta? Ce rânduială! ŞARLOTTA (către Pişcik): Câinele meu mănâncă şi alune!

PIŞCIK (mirat) Nu mai spune! (Ies toţi, afară de Ania şi Duniaşa.)

DUNIAŞA: De când v-aşteptăm!... (O ajută pe Ania să-şi scoată paltonul şi pălăria.)

ANIA: De patru nopţi n-am închis ochii pe drum... Şi acum sunt îngheţată.

DUNIAŞA: Când aţi plecat, în postul mare, era zăpadă, ger, nu ca acum! Draga mea! (Râde şi-o sărută.) V-am aşteptat mult, bucuria mea... Luminiţa mea... Trebuie să vă spun ceva numaidecât! Nu pot să mai aştept nici o clipă., ANIA (obosită): Iar o poveste de-a ta?

DUNIAŞA: După paşti, contabilul Epihodov m-a cerut în căsătorie!

ANIA: Numai la asta ţi-e gândul... (Potrivindu-şi părul.) Mi-am pierdut toate acele... (E foarte obosită, se clatină.)

DUNIAŞA: Nici nu ştiu ce să fac. Mă iubeşte, mă iubeşte aşa de mult!

ANIA (priveşte cu duioşie spre uşa ce dă în odaia ei): Odaia mea, ferestrele mele, parcă nici n-aş fi fost plecată. Sunt acasă la mine! Mâine mă scol dimineaţă şi alerg în livadă... Dac-

aş putea să adorm! N-am dormit tot timpul călătoriei! M-a chinuit nu ştiu ce nelinişte...

DUNIAŞA: Alaltăieri a sosit Piotr Sergheevici.

ANIA (bucuroasă): Petea!

DUNIAŞA: Doarme în pavilionul băii! Acolo locuieşte. Mi-e teamă – zice el – să nu deranjez. (Se uită la ceasul ei de buzunar.) Ar fi trebuit să-l trezesc, dar Varvara Mihailovna nu mi-a dat voie. Tu, zice, să nu-l scoli. (Intră Varia cu o legătură de chei la brlu*)

VARIA: Duniaşa, fă repede cafeaua!... Mama vrea cafea!

DUNIAŞA: Numaidecât. (Iese.)

VARIA: Slavă Domnului că aţi venit! Iată-te iarăşi acasă. (Cu duioşie.) S-a întors sufleţelul meu... Frumuseţea mea a venit...!

ANIA: Prin câte am trecut!

VARIA: Cred!

ANIA: Când am plecat în săptămâna patimilor era frig. Totx drumul Şarlotta n-a făcut decât să vorbească şi să ne arate fel de fel de scamatorii. De ce mi-ai mai dat-o pe cap pe Şarlotta...?

VARIA: Bine, drăguţă, dar la şaptesprezece ani nu puteai pleca singură în străinătate!

ANIA: Iată-ne şi la Paris! E frig şi ninge. Eu vorbesc o franţuzească îngrozitoare. Mama locuieşte la al cincilea etaj. Intru la ea şi dau peste nişte francezi, nişte cucoane, un preot bătrân cu o carte în mână şi fum mult de tutun... O casă neprimitoare. Mi s-a făcut deodată milă de mama, I-am luat atunci capul în mâini şi l-am strâns la piept, de nu-mi venea să-i mai dau drumul. Iar mama mă mângâia într-una şi plângea.

VARIA (printre lacrimi): Nu-mi mai spune, nu-mi mai spune...

ANIA: Vânduse vila de la Menton şi nu-i mai rămăsese nimic. Nici mie nu-mi mai rămăsese nici un ban. Abia am avut cu ce să ne-ntoarcem. Şi mama nu înţelege nimic. In timpul călătoriei mâncam la bufetele din gară; cerea tot ce era mai scump şi dădea chelnerilor câte o rublă bacşiş. Şarlotta, la fel. Laşa cerea şi el o masă întreagă. Era groaznic, laşa e lacheul mamei; l-am adus cu noi...

VARIA: L-am văzut, ticălosul!

ANIA: Ei, ia spune-mi, Varia, aţi plătit dobânda?

VARIA: Da de unde?!

ANIA: Doamne, Doamne...

VARIA: In august or să vândă moşia...

ANIA: Doamne, Dumnezeule...

LOPAHIN (se uită pe uşă şi behăie): Me-e-e!... (Pleacă.)

VARIA (printre lacrimi): Ce pumni i-aş mai da!... (Ameninţă cu pumnul.)

ANIA (o îmbrăţişează pe Varia, în şoaptă): Varia, te-a cerut în căsătorie? (Varia dă din cap, tăgăduind.) Doar te iubeşte... De ce nu lămuriţi între voi lucrurile? Ce mai aşteptaţi?

VARIA: Cred că n-o să se facă... Nu-şi vede capul de treabă, şi apoi nu-i arde lui de mine... Nici nu-mi dă atenţie. Ţină-l Dumnezeu! Tare mi-e greu să-l întâlnesc... Toţi vorbesc de căsătoria noastră, toţi mă felicită, şi pentru ce? Pentru nimic! Totul e ca un vis. (Cu alt ton) Ce frumoasă broşa ai. Ce-i asta? O albină?

ANIA (cu tristeţe): Mi-a cumpărat-o mama. (Intră în odaia ei, vorbind vesel, copilăreşte.) La Paris am zburat cu balonul!

VARIA: S-a întors sufleţelul meu! Frumuseţea mea a venit! (Duniaşa a intrat intre timp cu serviciul de cafea şi fierbe cafeaua.)

VARIA (din uşă): Toată ziua cu treburile gospodăriei nu mă gândesc decât la un singur lucru: să te văd odată măritată cu un om bogat. Atunci o să mă liniştesc şi eu şi am să colind mânăstirile. Am să mă duc la Kiev... la Moscova, la toate locurile sfinte... Aş tot umbla... Ce splendoare!

ANIA: Cântă păsările în livadă. Gât să fie ceasul?

VARIA: Aproape trei. E timpul să te culci, draga mea. (Trece în camera Aniei.) Ce splendoare! (Intră laşa cu un pled şi o geantă de călătorie.)

IAŞA (trece prin scenă, cu pas uşor): Pot să trec?

DUNIAŞA: Cât p-aci să nu te mai recunosc, laşa. Cum te-ai schimbat în străinătate!

IAŞA: Hm!... Dar dumneata cine eşti?

DUNIAŞA: Gând ai plecat eram de-o şchioapă... (Arată distanţa de la duşumea.) Duniaşa, fiica lui Feodor Kozoedov... Nu-ţi mai aduci aminte?

IAŞA: Hm!... Ştrengăroaico! (Priveşte-n jur şi o îmbrăţişează. Ea ţipă şi scapă o farfurioară. Laşa iese grăbit.)

VARIA (În uşă cu glas nemulţumit): Ce s-a mai întâmplat?

DUNIAŞA (printre lacrimi): Am spart o farfurioară…

VARIA: Poartă noroc…

ANIA (ieşind din camera ei): Ar fi trebuit s-o vestim pe mama că Petea e aici.

VARIA: Am spus să nu-l trezească.

ANIA (furată de gânduri): Sunt şase ani de când a murit tata. O lună după aceea s-a înecat în râu fratele meu, Grişa.

Un băieţel drăguţ, de şapte ani. Mama n-a mai putut îndura şi atunci a plecat, a plecat fără să mai privească înapoi… (Tresare.) Ah! Dac-ar şti cum o înţeleg! (Pauză.) Petea Trofimov era preceptorul lui Grişa. Întâlnirea cu el ar putea să-i reamintească totul… (Intră Firs, în haină şi jiletcă albă.)

FIRS (se îndreaptă, preocupat, spre ibric): Doamna îşi va bea cafeaua aici… (Îşi pune mănuşile albe.) E gata? (Către Duniaşa, sever). Duniaşa, dar frişca?

DUNIAŞA: Ah, Doamne!… (Iese grăbită.)

FIRS (trebăluieşte în jurul ibricului): Neisprăvito! (Bombăneşte pentru sine.) S-au întors de la Paris… Şi boierul pleca odinioară la Paris, da cu rădvanul… (Râde.)

VARIA: De ce râzi, Firs?

FIRS: Aud? (Bucuros.) S-a întors stăpâna. Dacă am apucat ziua asta, acum pot să mor liniştit. (Plânge de bucurie.) (Intră Liubov Andreevna, Gaev şi Simeonov-Pişcik. Simeonov-Pişcik poartă o haină de postav subţire, încreţită în talie, şi pantaloni largi, vârâţi în cizme. Gaev, intrând, face mişcări cu mtinile şi din tot corpul ca şi cum ar juca biliard.)

LIUBOV ANDREEVNA: Cum vine asta? Stai să-mi aduc aminte… Bila galbenă e în colţ! Iei dubletul la mijloc!

GAEV: Şi sari în colţ, după ea… Când te gândeşti, surioară, că a fost o vreme când dormeam amândoi în odaia asta şi acum am cincizeci şi unu de ani! Ce ciudat!

LOPAHIN: Da, vremea trece.

GAEV: Ce ai spus?

LOPAHIN: Am spus că vremea trece.

GAEV: Aici mai miroase încă a paciuli.

ANIA: Mă duc să mă culc. Noapte bună, mamă! (O sărută.)

LIUBOV ANDREEVNA: Copilul meu drag. (Îi sărută mâinile.) Eşti mulţumită că te-ai întors acasă? Eu tot nu pot să-mi vin în fire!

ANIA: La revedere, unchiule!

GAEV (Îi sărută obrajii şi mâinile): Dumnezeu să te aibă în pază. Ce mult semeni cu mama ta! (Către soră-sa.) La vârsta ei, Liuba, erai la fel. (Ania dă mina cu Lopahin şi Pişcih, iese şi închide uşa.)

LIUBOV ANDREEVNA: E foarte obosită.

PIŞCIK: Ce vrei? Drum lung...

VARIA (către Lopahin şi Pişcik): Domnilor, e trecut de două. Ar fi timpul să ne retragem.

LIUBOV ANDREEVNA (râde): Ai rămas aceeaşi, Varia! (O trage spre ea şi o sărută.) Să baau cafeaua şi apoi plecăm cu toţii. (Firs li pune sub picioare o pernă.) Mulţumesc, dragul meu. Am luat năravul cafelei... Beau oricând, ziua şi noaptea... Mulţumesc, bătrânelul meu. (Îl sărută.)

VARIA: Mă duc să văd dacă s-au adus toate lucrurile. (Iese.)

LIUBOV ANDREEVNA: Să fie oare adevărat? Sunt eu? Şi sunt aici? (Râde.) îmi vine să sar şi să fac nebunii. (Îşi ascunde faţa cu mâinile.) Să fie numai un vis? Dumnezeu mă ştie că-mi iubesc ţara, şi o iubesc mult. Nu puteam să privesc pe fereastra vagonului fără să plâng. (Printre lacrimi.) Trebuie să-mi beau cafeaua... Iţi mulţumesc, Firs, îţi mulţumesc, bătrânul meu. Îmi pare atât de bine că mai trăieşti!

FIRS: Alaltăieri.

GAEV: Nu mai aude bine!

LOPAHIN: Trebuie să plec pe la cinci la Harkov. Ce păcat! Aş fi vrut să mai rămân, să mai vorbim... Sunteţi tot atât de minunată...

PIŞCIK (respiră greu): Ba s-a făcut şi mai frumoasă, îmbrăcată ca la Paris... Te dă gata...!

LOPAHIN: Fratele dumneavoastră, Leonid Andreevici, spune că sunt un bădăran, un ţărănoi îmbogăţit, dar mie puţin îmi pasă. N-are decât să vorbească! Aş vrea numai ca dumneavoastră să aveţi încredere în mine, ca altădată, ca ochii aceştia minunaţi şi duioşi să mă privească tot ca înainte. Doamne, Dumnezeule! Tatăl meu a fost iobag la bunicul şi la tatăl dumneavoastră, dar dumneavoastră aţi făcut cândva atâta pentru mine, încât am uitat totul şi vă iubesc ca pe o rudă... Mai mult decât pe o rudă...

LIUBOV ANDREEVNA: Nu mai pot sta locului! Nu sunt în stare. (Sare de pe scaun şi se plimbă, puternic emoţionată.)

Cum am să îndur atâta bucurie? Puteţi să şi râdeţi de mine... Sunt o nebună... Dragul meu dulăpior. (Sărută dulapul.) Şi măsuţa mea scumpă...

GAEV: In lipsa ta a murit dădaca noastră.

LIUBOV ANDREEVNA (se aşază şi bea cafeaua): Da, fie-i ţărâna uşoară. Mi s-a scris.

GAEV: Şi Anastasi a murit. Petruşka Chiorul a plecat de la mine şi acum stă la un comisar de poliţie, în oraş* (Scoate din buzunar o cutie cu bomboane şi bagă o bomboană în gură.)

PIŞCIK: Fiica mea, Daşenka... Vă trimite salutări...

LOPAHIN: Aş fi vrut să vă spun ceva foarte plăcut şi care să vă bucure. (Uitându-se la ceas.) Plec numaidecât şi n-am timp să vorbesc prea mult... Dar în două-trei vorbe... Aţi aflat, cred, că livada dumneavoastră de vişini se vinde pentru datorii. Data licitaţiei e la douăzeci şi două august. Dar nu vă speriaţi, dragă Liubov Andreevna, dormiţi liniştită, că mai e o scăpare... Iată planul meu; vă rog numai să mă ascultaţi. Proprietatea dumneavoastră se află la numai douăzeci de verste de oraş, aproape de noua cale ferată, şi dacă livada de vişini şi pământul de pe malul râului s-ar împărţi în loturi pe'care'le-aţi arenda pentru vile, aţi avea un venit de cel puţin douăzeci şi cinci de mii de ruble pe ani.

GAEV: Iartă-mă, dar e o prostie!

LIUBOV ANDREEVNA: Nu te-nţeleg prea bine, Ermolai Alexeici...

LOPAHIN: Veţi lua de la arendaşi cel puţin câte douăzeci şi cinci de ruble pe an de deseatină. Şi dacă veţi anunţa asta chiar acum, până la toamnă, uite, mă prind pe orice, nu va rămâne nici o bucăţică liberă. Eu cred că vă pot felicitai Sunteţi salvaţi! Poziţia e minunată, râul adânc. Numai că va trebui făcută puţină rânduială, puţină curăţenie. De exemplu, vor trebui dărâmate toate hardughiile cele vechi şi casa asta, care nu mai e bună de nimic. Va trebui, de asemenea, să tăiaţi şi vişinii bătrâni din livadă...

LIUBOV ANDREEVNA: Să-i tăiem? Iartă-mă, dragul meu, dar nu pricepi nimic! Dacă există ceva interesant în toată gubernia, aş putea spune chiar fără seamăn, apoi" numai livada noastră de vişini e!

LOPAHIN: Livada dumneavoastră nu-i fără seamăn decât prin întinderea ei. Vişinii rodesc o dată la doi ani şi atunci nu ştiţi ce să faceţi cu vişinile, că nu le cumpără nimeni.

GAEV: Până şi în „Dicţionarul enciclopedic” scrie despre livada noastră.

LOPAHIN (uitându-se la ceas): Dacă nu vom găsi nimic şi nu vom lua nici o hotărâre, atunci, la douăzeci şi două august, livada de vişini şi întreaga proprietate vor fi vândute la licitaţie! Hotărâţi-vă! Vă jur că altă scăpare nu e! Niciuna!

FIRS: Pe vremuri, acum patruzeci-cincizeci de ani, vişinile se puneau la uscat sau se murau în oţet, ori se făcea din ele vişinată, sau se fierbeau pentru dulceaţă. Pe-atunci...

GAEV: Ia mai taci, Firs!

FIRS: Se trimiteau la Moscova sau la Harlam căruţe întregi de vişine uscate. Şi ieşeau bani, nu glumă. Şi vişinile uscate pe vremea aceea erau fragede, zemoase, dulci, parfumate!... Se cunoştea un meşteşug anumit pentru ele...

LIUBOV ANDREEVNA: Şi acum cine mai ştie meşteşugul ăsta?

FIRS: Nimeni. L-a uitat toată lumea.

PIŞGIK (către Liubov Andreevna): Ce mai e nou la Paris? Cum e? Broaşte aţi mâncat?

LIUBOV ANDREEVNA: Ba şi crocodil!

PIŞGIK: Auzi, frate!

LOPAHIN: Până acum, la ţară stăteau numai proprietarii şi ţăranii, dar acum s-au ivit şi vilegiaturişti. Toate oraşele, chiar şi cele mici, sunt înconjurate de vile. Şi am putea spune că peste douăzeci de ani, vilele astea se vor înmulţi foarte mult. Acum, cei care vin pe timpul verii se mulţumesc să-şi bea ceaiul în cerdac. Dar s-ar putea întâmpla ca în viitor să-şi înjghebeze pe deseatina lor de pământ o adevărată gospodărie, şi-atunci livada dumneavoastră de vişini va ajunge o regiune de îndestulare, frumuseţe şi bogăţie...

GAEV (indignat): Ce prostie! (Intră Varia şi laşa,)

VARIA: Mamă, ai primit două telegrame. (Alege o cheie şi descuie cu zgomot dulapul vechi). Iată-le!

LIUBOV ANDREEVNA: De la Paris. (Rupe telegramele fără să le citească.) S-a sfârşit cu Parisul...!

GAEV: Ştii tu, Liuba, câţi ani are dulapul ăsta? Acum o săptămână, trăgând sertarul de jos, am văzut nişte date arse cu

fierul. Dulapul a fost făcut exact acum o sută de ani. Ce spui? Am putea să-i serbăm jubileul! Fără Îndoială, e un lucru neînsufleţit, totuşi, oricum ar fi, e un dulap de cărţi...

PIŞGIK (mirat): O sută de ani... Ia te uită!

GAEV: Da... E ceva... (Pipăind dulapul.) Dulap scump şi stimat! Salut existenţa ta, care de o sută de ani e destinată idealului luminos al binelui şi dreptăţii! Chemarea ta tăcută pentru o muncă rodnică n-a slăbit de-a lungul unui veac întreg, susţinând (printre lacrimi) în familia noastră, din tată în fiu, curajul şi credinţa generaţiilor într-un viitor mai bun, crescându-ne în spiritul idealurilor de bine şi ale conştiinţei sociale. (Pauză.)

LOPAHIN: Da...

LIUBOV ANDREEVNA: Eşti acelaşi, Leonea!

GAEV (puţin jenat): Bilă în colţul drept! Eu joc de la mijloc!

LOPAHIN (uitându-se la ceas): Ei, e timpul să plec! -

IAŞA (Îi dă Liubovei Andreevna medicamentele): Nu doriţi să luaţi pilulele?

PIŞCIK: Nu mai trebuie să luaţi doctorii... Nu fac nici rău, dar nici folos n-aduc. Daţi-le-ncoace, stimată doamnă... (Ia pilulele, le răstoarnă-n palmă, suflă peste ele, le vâra în gură şi bea cvas.) Iată!

LIUBOV ANDREEVNA (speriată): Ţi-ai ieşit din minţi!

PIŞGIK: Le-am înghiţit pe toate!

LOPAHIN: Ce prăpastie fără fund! (Rid toţi.)

FIRS: Dumnealui a fost la noi de paşti şi a mâncat o jumătate de găleată de murături. (Bombăneşte.) LIUBOV ANDREEVNA: Ce tot spune? VARIA: De trei ani bombăne într-una. Ne-am obişnuit... IAŞA: Vârsta înaintată...! (Şarlotta Ivanovna, foarte slabă, strânsă în corset, cu o lornietă la brâu, trece, într-o rochie albă, prin scenă.)

LOPAHIN: Iertaţi-mă, Şarlotta Ivanovna, n-am avut timp să vă salut. (Vrea să-i sărute mina.)

ŞARLOTTA IVANOVNA (Îşi retrage mina): Dacă ţi-aş da voie să-mi săruţi mâna, după aceea ai dori cotul, apoi umărul...

LOPAHIN: Astăzi îmi merg toate pe dos. (Toţi râd.) Şarlotta Ivanovna, fă-ne o scamatorie de-a dumitale!

LIUBOV ANDREEVNA: Hai, Şarlotta, fă-ne o scamatorie!

ŞARLOTTA IVANOVNA: Acum nu, mi-e somn. (Iese.)

LOPAHIN: Ne vom revedea peste trei săptămâni. (Sărută mâna Liubovei Andreevna.) Până atunci, rămâneţi cu bine. E

timpul să plec. (Către Gaev.) La revedere! (Îl sărută pe Pişcik.) La revedere! (Dă mina cu Varia, apoi cu Firs şi cu laşa.) Nu-mi vine să plec! (Către Liubov Andreevna.) Dacă vă mai gândiţi la cele ce v-am spus cu privire la parcelare şi luaţi vreo hotărâre, daţi-mi de ştire. Aş putea să vă fac rost de-un împrumut de vreo cincizeci de mii de ruble. Gândiţi-vă serios!

VARIA (supărată): Da pleacă odată!

LOPAHIN: Plec. Uite, mă duc. (Iese.)

GAEV: Ce bădăran! Iertaţi-mă, vă rog... Ştiu că Varia se căsătoreşte cu el. E logodnicul ei.

VARIA: Unchiule, nu vorbi prea mult!

LIUBOV ANDREEVNA: Şi adică de ce nu, Varia? Eu m-aş bucura foarte mult. E un om de ispravă.

PIŞCIK: E într-adevăr un om foarte de ispravă. Şi Daşenka mea... Spune şi ea că... Fel de fel de vorbe... (Aţipeşte sforăind dar se trezeşte imediat.) Dar să nu uit, mult stimată doamnă! Daţi-mi două sute patruzeci de ruble... Cu împrumut. Mâine trebuie să plătesc dobânzile ipotecii mele...

VARIA (speriată): N-avem! N-avem bani!

LIUBOV ANDREEVNA: într-adevăr, n-am un ban!

PIŞCIK: Şi totuşi banii ăştia trebuie găsiţi! (Râde.) Eu nu pierd niciodată nădejdea/Socoteam că totul e pierdut, iară scăpare, când deodată, iată, calea ferată trece pe pământul mau şi totul mi se plăteşte! Mâine, poimâine, se mai poate schimba ceva în bine... Daşenka va câştiga lozul cel mare, că are un bilet!

LIUBOV ANDREEVNA: Am băut cafeaua. Putem să mergem la culcare.

FIRS (Îi perie pe Gaevy dojenindu-l ca pe un copil): Iar v-aţi pus pantalonii ăştia! Nu ştiu ce samă mai fac cu dumneavoastră!

VARIA (Încet): Sst! Ania doarme. (Deschide încet fereastra.) A răsărit soarele şi nu mai e frig. Uite, mamă, ce minunaţi sunt pomii! Doamne, ce aer! Cântă graurii!

GAEV (deschide cealaltă fereastră): Toată livada e albă. Ţii minte, Liuba? Aleea asta lungă care se întinde ca un brâu nesfârşit şi străluceşte în nopţile cu lună! O mai ţii minte? N-ai uitat-o?

LIUBOV ANDREEVNA (priveşte pe fereastră în grădină): O, zile nevinovate ale copilăriei mele! Dormeam în odaia asta. De

aici priveam livada. Fericirea se trezea o dată cu mine, în fiecare dimineaţă şi livada era ca şi-acum… Nimic nu s-a schimbat. (Râde bucuroasă.) Totul, totul e alb! O, livada mea, după o toamnă grea şi o iarnă rece, iată-te iarăşi tânără, plină de fericire! Îngerii cerului nu te-au părăsit. O, de-aş putea să lepăd povara asta din inimă şi de pe umerii mei, de-aş putea să uit trecutul!

GAEV: Şi livada asta s-o vândă pentru datorii! Nici nu-ţi vine să crezi!

LIUBOV ANDREEVNA: Ia priviţi! Mama, răposata mea mamă trece prin grădină… E în rochie albă. (Râde de bucurie.) Ea e…

GAEV: Unde o vezi?

VARIA: Doamne, mamă, ce-ţi vine să spui?

LIUBOV ANDREEVNA: Nu e nimeni. Mi s-a părut. Colo în dreapta, la cotitura dinspre chioşc, s-a aplecat un pomişor alb, parcă ar fi o femeie. (Intră Trofimov, într-o uniforma uzată de student, cu ochelari.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ce livadă minunată! Grămezi albe de flori, un cer albastru…

TROFIMOV: Liubov Andreevna! (Ea se întoarce spre el.) Vreau numai să vă urez bun venit, şi-apoi plec. (Îi sărută cu căldură mina.) Mi-au spus să aştept până dimineaţa, dar n-am avut răbdare… (Liubov Andreevna îl priveşte nedumerită.)

VARIA (printre lacrimi): E Petea Trofimov… TROFIMOV: Petea Trofimov, fostul preceptor al lui Grişa. Să mă fi schimbat atât de mult? (Liubov Andreevna îl îmbrăţişează şi plânge încet.)

GAEV (mişcat): Ajunge, Liuba, ajunge! VARIA (plânge): Ţi-am spus, Petea, să aştepţi până dimineaţa!

LIUBOV ANDREEVNA: Grişa al meu… Băieţaşul meu… Grişa… Copilul meu…

VARIA: Ce să faci, mamă? Aşa a vrut Dumnezeu! TROFIMOV (blând, printre lacrimi): Liniştiţi-vă… Liniştiţi-vă…

LIUBOV ANDREEVNA (plânge încet): Copilul meu a murit… S-a înecat… De ce? De ce, prietene drag? (Mai încet.) Ania doarme acolo… Şi eu vorbesc tare… Fac prea mult zgomot… Ce-i, Petea? De ce te-ai schimbat asa? De ce-ai îmbătrânit?

TROFIMOV: În tren, o babă mi-a spus: „Boier năpârlit”.

LIUBOV ANDREEVNA: Când am plecat, erai încă un copil, un student chipeş, iar acum ţi s-a rărit părul, porţi ochelari... Tot student eşti? (Se îndreaptă spre uşă.)

TROFIMOV: Da, şi poate am să rămân student pe viaţă! 1

LIUBOV ANDREEVNA (Îşi sărută fratele, apoi pe Varia): Ei, şi-acum, cu toţii la culcare... Ai îmbătrânit şi tu, Leonid...

PIŞCIK (o urmează): Şi trebuie să dormim? Of, guta mea? Rămân la voi... Liubov Andreevna, sufletul meu, mâine-dimineaţă mi-ar trebui... Două sute patruzeci de ruble...

GAEV: Ăsta îi dă înainte cu ce ştie el!

PIŞCIK: Două sute patruzeci de ruble... Să plătesc dobânzile la ipotecă.

LIUBOV ANDREEVNA: Nu am bani, dragul meu...

PIŞCIK: Am să vi-i înapoiez, draga mea; e o nimica toată...

LIUBOV ANDREEVNA: Ei bine, ţi-i va da Leonid. Dă-i banii, Leonid!

GAEV: Las' că-i dau eu! Să aştepte!

LIUBOV ANDREEVNA: Ce să-i faci? Are nevoie... Ţi-i va înapoia. (Liubov Andreevna, Trofimov, Pişcik şi Firs pleacă. Rămân Gaevy Varia şi laşa.)

GAEV: Soră-mea încă nu s-a dezobişnuit să-şi risipească banii (Către laşa.) Ia mai depărtează-te, stimabile, că miroşi a coteţ!

IAŞA (zâmbind ironic): Şi dumneavoastră, Leonid Andreevici, aţi rămas acelaşi...

GAEV: Ce? (Către Varia.) Ce-a spus?

VARIA (către laşă): A venit de ieri maică-ta din sat; stă în camera servitorilor şi te aşteaptă. Vrea să te vadă...

IAŞA: Să-i fie de bine!

VARIA: Neruşinatule!

IAŞA: Nu mă grăbesc de loc, putea să vină şi mâine. (Iese.)

VARIA: Măicuţa a rămas aceeaşi. Nu s-a schimbat deloc. Dacă ar fi după ea, ar împărţi totul.

GAEV: Asta aşa e! (Pauză.) Dacă pentru o boală se prescriu multe leacuri, să ştii că boala e de nelecuit. Gândesc toată vremea, îmi frământ creierul, găsesc multe căi, foarte multe chiar; de fapt însă, niciuna. Ar fi bine dacă am moşteni pe cineva. Ar fi bine, poate, s-o măritäm pe Ania cu un bărbat foarte bogat. Ar fi bine chiar să mergem la Iaroslavl şi să ne

încercăm norocul cu mătuşa noastră, contesa. E bogată, foarte bogată!

VARIA (plânge): De ne-ar ajuta Dumnezeu!

GAEV: Nu mai scânci! Mătuşa noastră e foarte bogată, dar nu ne iubeşte. Mai întâi pentru că soră-mea s-a căsătorit ou un avocat şi nu cu un nobil. (Ania se arată în uşă.)

GAEV: Nu s-a căsătorit cu un nobil şi nici n-a fost prea virtuoasă. Are mult suflet, e bună, drăguţă, o iubesc foarte mult, dar oricâte circumstanţe atenuante am născoci, trebuie să recunoaştem că e o femeie vicioasă. Lucrul ăsta se simte până în cele mai mărunte mişcări ale ei.

VARIA (În şoaptă): Uite-o pe Ania acolo!

GAEV: Ce-ai spus? (Pauză.) Nu ştiu ce mi-a intrat în ochiul drept... Că nu mai văd bine... Ştii că joi, când am fost la tribunal... (Intră Ania.)

VARIA: De ce nu dormi, Ania? ANIA: Nu pot să dorm!

GAEV: Micuţa mea! (Îi sărută obrajii şi mâinile.) Copilul meu drag... (Printre lacrimi.) Tu pentru mine nu eşti numai nepoata mea, ci îngerul meu păzitor... Totul... Crede-mă, crede-mă...

ANIA: Te cred, unchiule. Toţi te iubesc şi te stimează, dar ar trebui să nu vorbeşti, ci să taci mereu. Ce-ai spus acum despre mama, despre sora ta? De ce le-ai spus toate astea?

GAEV: Da, ai dreptate. (Îşi acoperă faţa cu mina ei.) E îngrozitor! Doamne, Doamne, fie-ţi milă de mine! Dar cuvântarea pe care am ţinut-o astăzi, în faţa dulapului! Ce tâmpit am fost! Numai după ce am isprăvit, mi-am dat seama de toată tâmpenia ei!

VARIA: Într-adevăr, unchiule, ar trebui să taci. Să taci mereu!

ANIA: Dacă ai vorbi mai puţin, te-ai simţi mai liniştit...

GAEV: O să tac. (Sărută mâinile Aniei şi Variei.) O să tac. Două cuvinte numai, să vă spun ce începusem: joi am fost la tribunal; s-au strâns mulţi prieteni şi au început discuţii despre una, despre alta şi uite, până la sfârşit am înţeles că am putea obţine un împrumut pe poliţe ca sa plătim procentele la bancă.

VARIA: De ne-ar ajuta Dumnezeu!

GAEV: Marţi mă duc să mai vorbesc o dată. (Către Varia.) Nu mai plânge. (Către Ania.) Maică-ta o să vorbească cu Lopahin. Desigur, n-o s-o refuze... Iar tu, după ce te vei odihni,

vei pleca la Iaroslavl, la contesa, bunică-ta. Aşa că vom acţiona din trei părţi şi treaba e ca şi făcută; vom plăti procentele, sunt sigur... (Ia o bomboană.) Pe cinstea mea, jur pe ce vrei, că proprietatea nu se va vinde! (Înfierbântat.) Jur pe fericirea mea! Bate mânat Gârpă să-mi spui, om fără cinste, cum vrei, dacă las s-ajungă la licitaţie! Ţi-o jur pe viaţa mea!

ANIA (iarăşi calmă, fericită): Ce bun eşti, unchiule şi ce deştept eşti! (Îi îmbrăţişează.) Acum sunt liniştită. Sunt liniştită. Chiar fericită! (Intră Firs.)

FIRS (mustrător): Leonid Andreici, nu vă e teamă de Dumnezeu? Când aveţi de gând să vă culcaţi?

GAEV: Numaidecât! Numaidecât! Du-te, Firs. Ce să faci, astăzi mă voi dezbrăca şi singur. Hai, copilaşilor, nani, nani! Amănuntele pe mâine. Acum duceţi-vă la culcare. (Le sărută.) Eu sunt din generaţia de la 1880... Nu e ea lăudată prea mult, totuşi... Vă pot spune că pentru convingerile mele am îndurat destul. Nu degeaba mă iubesc ţăranii. Pe ţăran trebuie să-l cunoşti. Trebuie să ştii în ce fel...

ANIA: Iar începi, unchiule?

VARIA: Taci, unchiule, taci!

FIRS (supărat): Leonid Andreici!

GAEV: Mă duc, mă dac... Culcaţi-vă şi voi. Iau bandă de două ori şi apoi la mijloc. Merg la sigur. (Pleacă; după el Firs iese cu paşi mărunţi.)

ANIA: Acum sunt liniştită. La Iaroslavl nu vreau să mă duc, n-o iubesc pe bunica, totuşi sunt liniştită. Mulţumită unchiului. (Se aşază.)

VARIA: Trebuie să ne culcăm. Eu mă duc. Vezi, Ania, în lipsa ta s-au întâmplat pe-aici fel de fel de lucruri neplăcute. Ştii că în vechile odăi ale slugilor stau numai bătrânii servitori, Efimiuşka, Polia, Evstignei şi Karp! Au început să îngăduie să înnopteze la ei nişte vagabonzi. N-am spus nimic. Dar uite că s-a răspândit zvonul că eu aş fi poruncit din zgârcenie să fie hrăniţi numai cu mazăre... Vezi, din zgârcenie... Evstignei le născocea pe toate. Bine, zic eu, dacă-i aşa, aşteaptă! Îi chem pe Evstignei. (Cască.) Vine... Cum se poate, zic, Evstignei... Nătărău ce eşti! (Se uită la Ania) Anicika! (Pauză.) A adormit. (O ia de braţ.) Hai la culcare. Hai! (O conduce.) A adormit, sufleţelul meu! Să mergem... (Pornesc) (Departe, dincolo de livadă, un cioban

cântă din fluier. Trofimov trece. Văzându-le pe Ania şi pe Varia, se opreşte.)

VARIA: Ssst! Doarme… Doarme. Haidem, dragostea mea!

ANIA (Încet, pe jumătate adormită): Sunt atât de obosită… Toţi clopoţeii aceia… Unchiule drag… Şi mama, şi unchiul.

VARIA: Să mergem, draga mea, să mergem! (Intră în camera Aniei.)

TROFIMOV (Înduioşat): Soarele meu! Primăvara mea!

Cortina.

ACTUL AL DOILEA.

Pe câmp. O bisericuţă veche cu ziduri înclinate, părăsită de mult. Lângă ea, o fântână şi nişte pietre care, desigur, pe vremuri au fost lespezi de mormânt, şi o bancă veche. Se vede drumul ce duce la proprietatea lui Gaev. Într-o parte, o perdea de plopi întunecaţi: acolo începe livada de vişini. În fund, un rând de stâlpi de telegraf şi departe, în zare, un oraş mare, ale cărui contururi nu se desluşesc decât pe vreme frumoasă. Soarele va apune în curând. Şarlotta Ivanovna, Iaşa şi Duniaşa stau pe bancă. Epihodov stă lângă ele şi cântă la chitară. Toţi sunt furaţi de gânduri. Charlotta poartă o şapcă veche pe cap; şi-a luat puşca pe umăr şi-şi îndreaptă catarama curelei.

ŞARLOTTA (Gânditoare): Pentru mine paşaportul nu e în regulă, eu nu ştiu câţi ani am, şi tot mi se pare că sunt tinerică! Când eram fetiţă mică, tătuţa şi mămuţa colindau bâlciurile şi dădeau spectacole foarte bune. Eu făceam salturi mortale şi multe scamatorii. Când au murit şi tăicuţu şi măicuţa, o doamnă nemţoaică m-a luat la ea şi m-a educat. Bine. Am crescut şi m-am făcut guvernantă. Dar de unde vin eu şi cine sunt eu nu ştiu. (Scoate un castravete din buzunar şi-l mănâncă) Nimic nu ştiu. (Pauză) Cât aş vrea să vorbesc cu cineva… N-am pe nimeni.

EPIHODOV (Cântă la chitară): „Nu-mi pasă de vuietul lumii, nu-mi pasă duşmani şi prieteni”. Cât e de plăcut să cânţi la mandolină.

DUNIAŞA: Asta-i chitară, nu mandolină! (Se uită în oglindă şi se pudrează)

EPIHODOV: Pentru un nebun care s-a îndrăgostit, asta e mandolină. (Cântă) „De-ar fi inima-ncălzită, de dragostea risipită” (Iaşa îngână şi el cântecul)

ŞARLOTTA: Îngrozitor mai cântă oamenii ăştia… Ah! Ca şacalii.

DUNIAŞA (Lui Iaşa): Şi totuşi, ce fericire să fi fost în străinătate.

IAŞA: Da, sigur. Nu pot să nu fiu de acord cu dumneata. (Cască, apoi îşi aprinde o ţigară de foi)

EPIHODOV: Bineînţeles. Peste hotare, de mult, totul e pus pe roate.

IAŞA: Asta, evident.

EPIHODOV: Sunt un om evoluat. Citesc diferite cărţi minunat-remarcabile, şi nu pot să înţeleg direcţia, ce vreau eu de la viaţă, să trăiesc sau să mă împuşc. La drept vorbind, cu toate astea, eu port la mine un revolver, iată-l... (Arată revolverul)

ŞARLOTTA: Am sfârşit. Plec. (Pune puşca pe umăr) Tu, Epihodov, eşti un om tare deştept şi tare periculos; fără îndoială că femeile te iubesc la nebunie. Brrr... (Pleacă) Proşti sunt toţi deştepţii ăştia! N-am cu cine să vorbesc... Tot singură, singură, fără nimeni... Şi eu, cine sunt, de ce trăiesc nu se ştie... (Pleacă fără să se grăbească)

EPIHODOV: Vorbind drept, fără să atingem alte probleme, trebuie să mă exprim printre altele, că soarta se poartă cu mine fără milă ca şi furtuna cu o coajă de nucă. Să admitem, greşesc. Atunci de ce azi dimineaţă, mă trezesc şi spre exemplu, mă uit şi văd pe piept un păianjen de o mărime înspăimântătoare... Uite aşa. (Arată mărimea cu amândouă mâinile) Sau alta: ceri cvas să te răcoreşti; când colo, în pahar, ceva necuviincios de tot ca un gândac. (Pauză) L-aţi citit pe Buckle? (Pauză) Doresc Avdotia Feodorovna să vă deranjez cu două-trei cuvinte.

DUNIAŞA: Vorbiţi.

EPIHODOV: Aş dori între patru ochi... (Oftează)

DUNIAŞA (stânjenită): Fie! Dar adu-mi mai întâi pelerina. E lângă dulap... E cam umed aici...!

EPIHODOV: Bine... Ţi-o aduc... Acum însă ştiu ce voi face cu revolverul... (Ia chitara şi pleacă cântând.)

IAŞA: Omul cu nouăzeci şi nouă de nenorociri! Mare – tâmpit, între noi fie vorba. (Cască.)

DUNIAŞA: Doamne, numai de nu s-ar împuşca! (Pauză.) M-am făcut nervoasă. N-am astâmpăr. De mică m-au băgat la boieri şi m-am dezobişnuit de viaţa de la ţară. Uite ce albe îmi sunt mâinile. Albe ca ale unei domnişoare. Acum sunt plăpândă.

Delicată. Mă tem de te-miri-ce… E îngrozitor, laşa, dacă m-ai înşela, nu ştiu ce s-ar întâmpla cu nervii mei.

IAŞA (o sărută): Dulceaţa mea! Desigur că o fată tânăra trebuie să fie cuminte; niciodată nu mi-au plăcut fetele cu purtări nechibzuite.

DUNIAŞA: Eu m-am îndrăgostit de dumneata ca o nebună, laşa. Dumneata ştii multe şi poţi să vorbeşti despre toate. (Pauză.)

IAŞA (cască): Mda! Uite care e părerea mea: când o fată iubeşte pe cineva, înseamnă că e imorală. (Pauză.) Ce plăcut e să fumezi o ţigară de foi în aer curat! (Ascultă.) Vine cineva… Sunt boierii… (Duniaşa îl îmbrăţişează grăbită.)

IAŞA: Fă-te că te duci acasă ca şi când ai veni de la râu, de la scăldat şi ia-o pe drumul ăsta, altfel te loveşti de ei şi au să creadă că am avut întâlnire. Nu pot să sufăr una ca asta!

DUNIAŞA (tuşeşte încet): Ţigara asta mi-a dat dureri de cap! (Pleacă.) (Iaşa rămâne lângă bisericuţă. Intră Liubov Andreevna, Gaev şi Lopahin.)

LOPAHIN: Trebuie să vă hotărâţi până la urmă! Timpul trece. Chestiunea e foarte simplă. Vreţi să vă împărţiţi pământul în parcele şi să-l arendaţi? Răspundeţi: da sau nu? Numai cu un singur cuvânt!

LIUBOV ANDREEVNA: Cine fumează aici ţigări de astea nesuferite? (Se aşază.)

GAEV: Nu e rău că s-a făcut o cale ferată… (Se aşază.) Uite, am putea merge până la oraş, să prânzim… Galbena la mijloc! Ar trebui să intru în casă, să joc o partidă…

LIUBOV ANDREEVNA: Mai ai timp.

LOPAHIN: Numai un singur cuvânt. (O imploră.) Răspundeţi-mi!

GAEV (căscând): Ce?

LIUBOV ANDREEVNA (se uită în portrnoneu): Ieri, nu mai departe, mai aveam încă foarte mulţi bani; azi, nu mai am aproape nimic! Biata mea Varia face toate economiile din lume, îi hrăneşte pe oameni cu supă de lapte, iar la bucătărie, bătrânilor le dă numai mazăre, şi eu cheltuiesc banii fără nici o noimă. (Scapă portmoneul. Se risipesc nişte monede de aur.) Ei, asta mai lipsea… (Îi e ciudă.)

IAŞA: Daţi-mi voie să-i strâng. (Strânge monedele.)

LIUBOV ANDREEVNA: Da, laşa, fii te rog atât de bunt De ce m-am mai dus să prânzesc în oraş? Restaurantul ăsta al vostru e prost şi muzica la fel; feţele de masă duhnesc a săpun. Şi tu, Leonea, de ce-ai băut atât de mult? De ce ai mâncat atâta? De ce ai vorbit atât? Azi, la restaurant, ai vorbit iar vrute şi nevrute. Iar despre generaţia ta, despre deceniul al optulea, despre decadenţi... Şi cui? Le-ai vorbit chelnerilor despre decadenţi!

LOPAHIN: Da.

GAEV (dă din mină): Fără îndoială, cu mine nu mai e nimic de făcut! (Enervat, către laşa.) Şi ce te tot învârteşti în nasul nostru?

IAŞA (râde): Nu pot să vă aud glasul fără să râd!

GAEV (către soră-sa): Ai auzit? Ei bine, alege: sau eu sau el!

LIUBOV ANDREEVNA: Pleacă, laşa! Pleacă de aici...!

IAŞA (dă Liubovei Andreevna portmoueul): Plec numaidecât! (Abia stăpânindu-şi râsul.) Imediat... (Pleacă.)

LOPAHIN: Am auzit că bogătaşul Deriganov vrea să vă cumpere moşia. Se zice că va lua chiar el parte la licitaţie. LIUBOV ANDREEVNA: De unde ştii? LOPAHIN: Se vorbeşte în oraş...

GAEV: Mătuşa din Iaroslavl a făgăduit să ne trimită bani, dar când şi câţi... Nu se ştie!

LOPAHIN: Cam câţi ar putea să vă trimită? O sută, două sute de mii?

LIUBOV ANDREEVNA: Doamnei Dacă ne-ar trimite zece-cincisprezece mii, am fi mulţumiţi!

LOPAHIN: Vă rog să mă iertaţi, dar n-am mai întâlnit niciodată oameni atât de nechibzuiţi, atât de nepractici şi de ciudaţi ca dumneavoastră. Vi se spune verde în faţă că vi se vinde proprietatea şi nu vreţi să înţelegeţi de fel!

LIUBOV ANDREEVNA: Bine, dar ce putem face? Învaţă-ne!

LOPAHIN: în fiecare zi nu fac decât asta! În fiecare zi vă spun acelaşi lucru. Şi livada de vişini şi pământul trebuie neapărat date în arendă pentru vile, şi asta chiar acum, cât mai repede, licitaţia e aproape! Înţelegeţi! De îndată ce o să vă hotărâţi, vă vor da bani câţi vreţi şi veţi fi salvaţi!

LIUBOV ANDREEVNA: Vile şi vilegiaturişti. Iartă-mă, dar e atât de banal!

GAEV: Sunt cu totul de părerea ta!

LOPAHIN: Eu sau am să încep să plâng, sau să urlu, sau am să leşin. Nu mai pot! M-aţi scos din fire. (Lui Gaev.) Eşti o muiere! GAEV: Ce?

LOPAHIN: Muiere! (Vrea să plece.)

LIUBOV ANDREEVNA (speriată): Nu! Nu Pleca! Rămâi, dragul meu! Te rog! Poate să găsim ceva!

LOPAHIN: Ce să mai găsiţi?

LIUBOV ANDREEVNA: Nu pleca, te rog! Când eşti aici, îmi pare totul mai vesel... (Pauză.) Tot aştept să se întâmple ceva. Parcă mi-e teamă că se dărâmă casa peste noi...

GAEV (foarte îngândurat): Dubleu în colţ... Croazeu la mijloc...

LIUBOV ANDREEVNA: Multe păcate mai avem!

LOPAHIN: Ce păcate?

GAEV (luând o caramea): Se zice că mi-am cheltuit toată averea pe caramele... (Râde.)

LIUBOV ANDREEVNA: Da, multe păcate!... Totdeauna am risipit banii ca o nebună şi m-am căsătorit cu un om care făcea numai datorii. Soţul meu bea îngrozitor. A murit din cauza şampaniei. Din nefericire, m-am îndrăgostit de un altul şi m-am dat lui, dar tocmai în acea vreme, o primă pedeapsă m-a izbit ca o măciucă în creştet: băieţelul meu s-a înecat, uite colo, în râul acela! Atunci am plecat în străinătate, am plecat ca să nu mă mai întorc niciodată şi să nu mai văd râul ăsta. Am fugit cu ochii închişi, deznădăjduită... Dar el m-a urmărit fără milă, nu m-a cruţat. Am cumpărat o vilă lângă Menton. Acolo s-a îmbolnăvit. Trei ani n-am ştiut ce-i odihna, nici ziua, nici noaptea. Mi-am sleit puterile căutându-l, mi s-a vlăguit sufletul. Anul trecut, când am vândut vila ca să plătim datoriile şi am plecat la Paris, el mi-a luat tot şi m-a părăsit pentru alta. Am încercat să mă otrăvesc... E aşa de stupid şi aşa de ruşinos... Apoi, dintr-o dată, mi s-a făcut dor de Rusia, de ţara mea; mi s-a făcut dor de fata mea... (Îşi şterge lacrimile.) Doamne, Doamne, îndură-te şi iartă-mi păcatele! M-ai pedepsit destul! (Scoate o telegramă din buzunar.) Am primit-o astăzi de la Paris. E tot de la el. Mă roagă să-l iert şi să mă întorc. (Rupe telegrama.) Parcă se aude o muzică undeva. (Ascultă.)

GAEV: E faimoasa noastră orchestră evreiască. Îţi aminteşti: patru viori, un flaut şi un contrabas.

LIUBOV ANDREEVNA: Tot mai există? Ar trebui să-i invităm odată la noi şi să dăm o petrecere.

LOPAHIN (trage cu urechea): N-aud nimic. (Cântă încet.) „Pentru bani, nemţii fac din rus franţuz.” (Râde.) Aseară la teatru am văzut o piesă tare nostimă…

LIUBOV ANDREEVNA: Sunt sigură că nu era de loc nostimă. Ar fi mai bine să vedeţi mai puţine piese şi să vă cercetaţi mai des pe voi înşivă. Cât e de cenuşie viaţa voastră, a tuturor, şi câte vorbe de prisos mai spuneţi!

LOPAHIN: Asta-i adevărat! Şi ca să vorbim deschis, viaţa noastră e stupidă! (Pauză.) Taică-meu era un ţăran necioplit, care nu pricepea nimic. Nu m-a dat la învăţătură, dar ştia să-mi care cu băţul, când se-mbăta! La drept vorbind, sunt şi eu tot atât de necioplit şi incult ca şi el. Nu ştiu nimic. Şi când scriu, mi-e şi mie ruşine de scrisul meu. Fac nişte berze.

LIUBOV ANDREEVNA: Trebuie să te însori, dragul meu.

LOPAHIN: Da, asta-i adevărat!

LIUBOV ANDREEVNA: Dacă ai lua-o pe Varia! E fată bună!

LOPAHIN: Da.

LOPAHIN (ironic): Lucru mare!

TROFIMOV: Omenirea merge înainte şi îşi desăvârşeşte forţele. Tot ceea ce ne depăşeşte azi într-o zi va fi un lucru pe înţelesul tuturor, obişnuit. Numai că trebuie să muncim, să-i ajutăm din toate puterile noastre pe cei ce caută adevărul. La noi, în Rusia, deocamdată nu sunt decât foarte puţini cei care lucrează. Marea majoritate a intelectualilor pe care îi cunosc nu caută nimic, nu fac nimic şi până acum nu sunt în stare să muncească. Îşi spun „intelectuali”, dar îşi tutuiesc servitorii şi se poartă cu ţăranii cum te-ai purta cu nişte vite. Nu se trudesc să înveţe, nu citesc nimic serios, nu fac absolut nimic. Despre ştiinţă nu fac decât să vorbească, iar arta nu o înţeleg. Toţi îşi iau aere grave, fac nişte mutre serioase şi vorbesc numai despre lucruri importante, filosofează, în timp ce, în văzul tuturor, muncitorii se hrănesc ca vai de lume, dorm fără perne, câte treizeci-patruzeci într-o cameră, năpădiţi de ploşniţe, în duhoare, umezeală şi promiscuitate… Cum ne-am mai putea îndoi că frumoasele noastre discursuri nu sunt decât pentru a ne păcăli pe noi şi pe alţii? Arătaţi-mi unde sunt leagănele de copii despre care se vorbeşte atât, unde sunt bibliotecile? Nu se ştie de ele decât din romane. In realitate, ele nu există. Totul nu e

decât murdărie, vulgaritate, sălbăticie asiatică… Eu mă tem de mutrele prea grave, nu-mi plac. Mie mi-e frică şi de discuţiile serioase. Mai bine să tăcem cu toţii.

LOPAHIN: Ei bine, află că eu mă scol înainte de ora cinci dimineaţa, muncesc din zori până seara, toată ziua mânuiesc banii mei şi ai altora, şi văd cum sunt oamenii din jurul meu. Trebuie să te-apuci să faci ceva, ca să-ţi dai seama cât sunt de puţini oamenii cinstiţi şi cumsecade. Câteodată, când nu pot s-adorm, mă gândesc: „Doamne, tu ne-ai dat păduri nesfârşite, câmpii cât vezi cu ochii, zări fără de margini, şi trăind în ele, ar fi trebuit să fim şi noi nişte uriaşi…”

LIUBOV ANDREEVNA: Uriaşi? La ce bun? Nu sunt frumoşi decât în basme. În viaţa de toate zilele, te sperie. (În fundul scenei trece Epihodov, cântând din chitară.) LIUBOV ANDREEVNA (gânditoare): Vine Epihodov…

ANIA (gânditoare): Vine Epihodov…

GAEV: A apus soarele, demnilor!

TROFIMOV: A apus.

GAEV (Încet, parcă ar declama): O, dumnezeaiscă natură! Tu te îmbraci cu veşnica ta strălucire, în splendoarea şi indiferenţa ta. Tu, pe care noi te numim mamă, iubind în tine viaţa şi moartea! Tu creezi şi distrugi…

VARIA (rugătoare): Dragă unchiule!

ANIA: Iar începi, unchiule?!

TROFIMOV: Mai bine ai lua galbena în dubleu.

GAEV: Tac. Uite că tac! (Toţi stau, furaţi de gânduri. Linişte. Se aude doar Firs care bombăne. Deodată ajunge la ei un zgomot depărtat, ca din cer, ca sunetul unei coarde care plesneşte, trist, stingându-se încet.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ce-i asta?

LOPAHIN: Nu ştiu. Poate undeva, departe, într-un puţ de mină s-a rupt funia ascensorului. Dar trebuie să fie foarte departe…

GAEV: Sau poate să fie şi o pasăre., vreun bâtlan…

TROFIMOV: Sau vreo bufniţă…

LIUBOV ANDREEVNA (Înfiorată): Nu ştiu de ce, e ceva neplăcut. (Pauză.)

FIRS: înainte de nenorocire tot aşa s-a întâmplat: a ţipat o cucuvea şi samovarul a şuierat fără întrerupere. GAEV: înainte de ce nenorocire? FIRS: înainte de dezrobire! (Pauză.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ştiţi ce, prieteni, să mergem, e târziu! (Către Ania.) Ce-i cu tine, fetiţo? Ai ochii plini de lacrimi. (O îmbrăţişează.)

ANIA: N-am nimic, mamă!

TROFIMOV: Vine cineva. (Se arată un trecător cu un chipiu alb, uzat, în palton; e puţin beat.)

TKECĂTORUL: Iertaţi-mă, dar spre gară o iau drept înainte?

GAEV: Da. Ţine-o pe drumul ăsta!

TRECĂTORUL: Vă mulţumesc foarte mult! (Tuşeşte,) Ce vreme frumoasă. (Declamă.) „Frate, frate-al meu care suferi... Vino la Volga... al cărei geamăt...” (Variei.) Mademoiselle, daţi-i unui rus flămând treizeci de copeici. (Varia se sperie, scoate un ţipăt.)

LOPAHIN (supărat): Şi obrăznicia are o margine...!

LIUBOV ANDREEVNA (speriată): Ia te uită, ia... (Caută-n portmoneu.) N-am argint... N-are importanţă. Îţi dau o monedă de aur...

TRECĂTORUL: Vă mulţumesc foarte mult... (Pleacă.) (Râs general.)

VARIA (speriată): Eu mă duc, plec! Ah, mamă! Acasă oamenii n-au ce să mănânce şi dumneata îi dai o monedă de aur.

LIUBOV ANDREEVNA: Ce poţi face cu o neroadă ca mine! Acasă am să-ţi dau tot ce am. Ai să mă mai împrumuţi, Ermolai Alexeici?

LOPAHIN: Sunt la dispoziţia dumneavoastră.

LIUBOV ANDREEVNA: Să mergem, domnilor, să mergem! Ştii, Varia, că am pus la cale căsătoria ta. Te felicit!

VARIA (printre lacrimi): Mamă, cu asta nu se glumeşte.

LOPAHIN: Ohmelia... Te du la mânăstire.

GAEV: Au început să-mi tremure mâinile, n-am mai jucat de mult biliard.

LOPAHIN: Ohmelia, o, nimfă, pomeneşte-mă în rugăciunile tale!

LIUBOV ANDREEVNA: Să mergem, domnilor! În curând se serveşte cina.

VARIA: Cum m-a speriat. Şi-acum îmi bate inima.

LOPAHIN: Vă mai aduc aminte că la douăzeci şi două august se va vinde livada de vişini. Gândiţi-vă la asta… Gândiţi-vă bine. (Pleacă toţi, afară de Trofimov şi Ania.)

ANIA (răzind): îi mulţumesc trecătorului că a speriat-o pe Varia. Acum suntem singuri.

TROFIMOV: Varia se teme să nu ne îndrăgostim unul de altul şi se ţine toată ziua de noi. Cu mintea ei strimtă, ea nu poate înţelege că noi suntem mai presus de dragoste, că năzuim să ne ridicăm peste tot ce e meschin şi trecător, peste tot ceea ce ne împiedică să fim liberi şi fericiţi. Iată adevăratul înţeles şi ţelul vieţii noastre. Înainte! Nimic nu ne va opri să ne urmăm calea spre steaua ce străluceşte aprinsă în depărtare. Înainte deci, să nu rămâneţi în urmă, prietenii.

ANIA (bătând din palme): Ce frumos vorbeşti! (Pauză.) Ce minunat e azi aici!

TUOFIMOV: Da, vremea e frumoasă.

ANIA: Ce-ai făcut din mine, Petea? Simt că nu mai ţin la livada de vişini ca până acum! Gât mi-era de dragă înainte) Mi se părea că pe pământ nu-i alt loc mai frumos ca livada noastră.

TUOKIMOV: Toată Rusia e livada noastră. Pământul e mare şi frumos şi are multe locuri minunate. (Pauză.) Gândeşte-te numai, Ania, că bunicul dumitale, străbunicul şi iuţi strămoşii dumitale au fost boieri, stăpâni peste robi, plite suflete vii. Nu simţi cum sufletele astea te privesc din fiecare vişin din livadă, din fiecare frunză, din fiecare trunchi? Nu le-auzi glasurile? Aţi fost stăpâni peste sufle-ir vii şi asta v-a stricat într-atât pe toţi, toţi care au trăit înainte şi care trăiesc şi acum, încât nici mama dumitale, nici dumneata, nici unchiul dumitale nu băgaţi de seamă că trăiţi pe datorie, pe spinarea altora, pe socoteala acelora pe care nici nu-i lăsaţi măcar să vă intre în casă! Noi am rămas în urmă cu cel puţin două sute de ani, nu am făcut încă nimic, nu avem încă un gând limpede despre trecutul nostru. Noi filosofăm doar, ne plângem de plictiseala şi bem vodcă. Vezi, e atât de limpede că pentru a începe sa trăieşti cu adevărat trebuie mai întâi să-ţi răscumperi trecutul, să isprăveşti cu ei! Şi nu poţi să-l răscumperi decât prin suferinţă, printr-o muncă uriaşă şi neîntreruptă. Înţelege asta, Ania!

ANIA: Casa în care trăim nu mai e de mult a noastră şi eu am să plec din ea, îţi dau cuvântul meu!

TROFIMOV: Dacă ai cheile casei, aruncă-le în fântână şi pleacă. Fii liberă ca vântul!

ANIA (entuziasmată): Câtă dreptate ai!

TROFIMOV: Crede-mă, Ania, crede-mă! N-am încă treizeci de ani, sunt tânăr, sunt încă student, dar am îndurat atâtea! Cum vine iarna, sunt flămând, bolnav, neliniştit, sărac, ca un cerşetor. Şi pe-unde nu m-a mânat soarta? Unde n-am fost! Şi totuşi, întotdeauna, zi şi noapte, în fiecare clipă, sufletul meu a fost plin de presimţiri nelămurite. Eu presimt fericirea, Ania, o văd de pe acum… ANIA (visătoare): Răsare luna. (Se aude Epihodov cintând din chitară acelaşi cântec trist. Răsare luna. Undeva, Ungă plopi, Varia o caută pe Ania şi-o strigă: „Ania, unde eşti?")

TROFIMOV: Da. Răsare luna. (Pauză,) Iată fericirea! Uite-o, vine, se apropie tot mai mult, tot mai mult, îi aud paşii. Şi chiar dacă noi n-o vom vedea, n-o vom cunoaşte/n-are nici o importanţă… Vor vedea-o alţii!

Glasul Variei: „Ania, unde eşti?"

TROFIMOV: Iar Varia! (Supărat.) E revoltător!

ANIA: Ce să-i faci? Haidem la râu. Acolo e bine!

TROFIMOV: Să mergem! (Pleacă).

Glasul Variei: „Ania! Ania!"

Cortina.

ACTUL AL TREILEA.

Salon, despărţit de o sală mare printr-o arcadă. Candelabrul e aprins. Se aude în antreu orchestra evreiască amintită în actul al doilea. Seara. În sală se dansează cadrilul. Glasul lui Simeonov-Pişcik: „Promenade á une paire!" Intră în sufragerie prima pereche: Pişcik şi Şarlotta Ivanovna; a doua: Trofimov şi Liubov Andreevna; a treia: Ania şi funcţionarul de la poştă; a patra: Varia cu şeful de gară etc. Varia plânge încet şi-şi şterge ochii dansând. În ultima pereche – Duniaşa. Toate perechile traversează salonul. Pişcik strigă: „Grand rond, balancez" şi „Les cavaliers á genoux et remerciez vos dames!" Firs, în frac, serveşte pe o tavă sifon. Intră în salon Pişcik şi Trofimov.

PIŞCIK: De felul meu sunt pletoric! Am şi avut până acum două atacuri. Mi-e greu să dansez. Dar vorba aia: când eşti cu lupii, trebuie să urli… Sunt sănătos ca un cal. Răposatul taică-meu, mare ghiduş – fie-i ţarina uşoară – spunea că vechiul

nostru neam al Simeonov-Pişcikilor 16 I.rage din calul pe care Caligula l-a făcut senator… (Se asftză.) De altceva însă mă plâng: n-am bani. Flămândul codri visează… (Adoarme şi se trezeşte sforăind.) Aşa sunt eu… Nu mi-e gândul decât la bani…

TROFIMOV: E adevărat că aduci oarecum cu un cal!

IMŞCIK: Ei, şi ce e cu asta? Calul e un animal de nădejde… Poţi să-l şi vinzi… (Din camera vecină se aude zgomotul bilelor de biliard. Varia apare sub arcadă.)

TROFIMOV (O tachinează): Madame Lopahina, madame Lopahina.

VARIA (Supărată): Boier pricăjit.

TROFIMOV: Da, sunt boier pricăjit şi mă mândresc cu asta.

VARIA (Cu amărăciune): Iată, am chemat muzicanţii… Cu ce-i plătim? (Pleacă)

TROFIMOV (Lui Pişcik): Cu energia pe care aţi risipit-o, umblând după bani, de-a lungul vieţii, aţi fi putut răsturna pământul.

PIŞCIK: Nietzsche… Filosoful… Cel mai mare, celebrul, un om cu un creier colosal, spune în tratatele lui, chipurile, că se pot face bănuţi falşi.

TROFIMOV: L-aţi citit pe Nietzsche?

PIŞCIK: Nu… Mi-a spus Daşenka. Eu, acum sunt într-o asemenea situaţie, că daca-aş putea aş face-o şi pe asta… Poimâine, trebuie să plătesc 310 ruble… 130 le am (Căutându-se în buzunare, disperat). Banii au dispărut! Am pierdut banii! Unde sunt banii? Uite-i, în căptuşeală… M-au trecut năduşelile… (Intră Liubov Andreevna şi Şarlotta Ivanovna)

LIUBOV ANDREEVNA (Fredonând): De ce întârzie atâta Leonid? Ce face în oraş? (Către Duniaşa) Duniaşa, oferă ceai muzicanţilor!

TROFIMOV: Probabil că nu s-a ţinut licitaţia.

LIUBOV ANDREEVNA: Şi muzicanţii… au venit nepotrivit, şi balul… E nepotrivit… Ei, asta e… (Se aşează şi fredonează încet)

ŞARLOTTA: Uite un pachet de cărţi, (Către Pişcik) gândeşte-te la o carte.

PIŞCIK: M-am gândit.

ŞARLOTTA: Acum, amestecă-le… Foarte bine. Dă-le încoace, dragul meu, domn Pişcik. Eins, zwei, drei, acum caut-o, e în buzunarul dumitale…

PIŞCIK (Scoate cartea din buzunar): Opt de pică. E adevărat! (Mirându-se) Ia te uită!

ŞARLOTTA (Ţinând cărţile în palmă către Trofimov): Spune-mi repede ce carte-i deasupra?

TROFIMOV: Ei.? Păi, dama de pică.

ŞARLOTTA: Este! (Către Pişcik) Ei, ce carte-i deasupra?

PIŞCIK: Asul de cupă.

ŞARLOTTA: Este! (Îşi bate palma, cărţile dispar) Ce vreme frumoasă e azi! (Îi răspunde o voce de sub podea) „O, da, vremea-i splendidă, domnişoară!” Sunteţi idealul meu cel bun… (Glasul) „Şi dumneata, domnişoară, îmi placi foarte mult.”

ŞEFUL GĂRII (Aplaudând): Bravo, doamnă ventrilocă!

PIŞCIK (Mirându-se): Ia te uită! Spiritista mea, Şarlotta Ivanovna… Sunt de-a dreptul… Îndrăgostit!

ŞARLOTTA: Îndrăgostit? (Dând din umeri) Poţi dumneata oare să iubeşti? Gutter Mench, aber schlechter Muzikant!

TROFIMOV (Către Pişcik, punându-i mâna pe umăr): Ei, calule… Zi!

ŞARLOTTA: Vă rog, atenţie: scamatorie! (Ia de pe scaun un pled) Iată un pled bun, doresc să-l vând (Îl scutură) Cine doreşte să-l cumpere!

PIŞCIK (Mirându-se): Ia te uită!

ŞARLOTTA: Eins, zwei, drei. (Ridică repede pledul. După pled se află Ania. Face o reverenţă, aleargă spre mama ei, o îmbrăţişează şi se întoarce repede în sală; entuziasm general)

LIUBOV ANDREEVNA (Aplaudă): Bravo, bravo…!

ŞARLOTTA: Încă odată eins, zwei, drei. (Ridică pledul. După pled se află Varia şi se înclină)

PIŞCIK (Mirându-se): Ia te uită!

ŞARLOTTA: Sfârşit. (Aruncă pledul pe Pişcik, face o reverenţă şi fuge în sală)

PIŞCIK (Aleargă după ea): Drăcoaica… Cum?… Cum e? (Iese)

LIUBOV ANDREEVNA: Leonid nu s-a întors. Ce o fi făcând atâta în oraş, nu înţeleg! Totul s-a terminat, ori s-a vândut livada, ori, nu s-a ţinut licitaţia, de ce ne lasă atâta în neştire?

VARIA (Căutând s-o liniştească): Unchiuleţul a cumpărat-o, sunt sigură!

TROFIMOV (Glumind): Da…

VARIA: Mătuşa din Iaroslavl i-a trimis procură, s-o cumpere pe numele ei… A făcut-o pentru Ania. Sunt sigură că Dumnezeu l-a ajutat pe unchiul s-o cumpere.

LIUBOV ANDREEVNA: Bunica din Iaroslavl a trimis cincisprezece mii de ruble ca să cumpărăm proprietatea pe numele ei, în noi nu are încredere. Dar banii ăştia nu ajung nici ca să plătească dobânzile. (Îşi acoperă faţa cu mâinile.) Astăzi se hotărăşte soarta mea, soarta…

TROFIMOV (o tachinează pe Varia): Madame Lopahina!

VARIA (supărată): Veşnicul student! De două ori te-au dat afară din universitate!

LIUBOV ANDREEVNA: De ce te superi, Varia? Te tachinează cu Lopahin, ei şi ce? Vrei să te măriţi cu el?… Mărită-te. E un om bun şi interesant. Nu vrei? Nu te mărita, nimeni nu te sileşte, drăguţa mea…

VARIA: Trebuie să ţi-o spun fără înconjur, măicuţă: mă gândesc serios la asta. E un om bun şi îmi place.

LIUBOV ANDREEVNA: Atunci mărită-te! Nu înţeleg ce mai aştepţi!

VARIA: Dar bine, mamă, doar n-o să-l cer eu în căsătorie! Sunt doi ani de când toţi îmi vorbesc de el, şi numai el nu spune nimic, sau face glume. Eu îl înţeleg. Acum umblă după avere, îşi are treburile lui şi n-are timp să se gândească la mine. Dacă aş avea bani, măcar o sută de ruble, aş lăsa toate şi m-aş duce departe. Aş intra la mânăstire.

TROFIMOV: Ce splendoare!

VARIA (lui Trofimov): Un student n-ar trebui să spună prostii! (Cu blândeţe printre lacrimi.) Ce urât te-ai făcut, Petea! Gum ai îmbătrânit! (Către Liubov Andreevna, înce-tând a mai plânge.) Dar uite, mamă, eu nu pot să stau fără treabă. In fiecare clipă trebuie să fac ceva! (Intră laşa.)

IAŞA (abia stăpânindu-şi râsul): Epihodov a rupt un tac… (Iese.)

VARIA: Ce caută Epihodov aici? Cine i-a dat voie să joace biliard? Eu nu mai înţeleg oamenii ăştia! (Iese.)

LIUBOV ANDREEVNA: Nu o mai tachina, Petea. Nu vezi că şi aşa e destul de mâhnită?

TROFIMOV: Prea se prăpădeşte cu firea! Prea se amestecă în câte nu o privesc. Toată vara nu ne-a dat pace, Aniei şi mie. Se temea să nu ne îndrăgostim unul de altul! Ce-i pasă ei? Şi

afară de asta, nu i-am dat nici un prilej să gândească aşa cum gândeşte! Sunt atât de departe de astfel de banalităţi! Noi suntem mai presus de dragoste!

LIUBOV ANDREEVNA: Eu însă, din păcate, cred că sunt mai prejos! (Foarte neliniştită.) Dar de ce nu se-ntoarce Leonid? Aş vrea numai să ştiu: s-a vândut sau nu? Mi-e atât de greu să-mi închipui că s-ar putea întâmpla o astfel de nenorocire, încât nici nu mai ştiu ce să cred! Îmi pierd capul. Sunt în stare să ţip, să fac Vreo prostie. Salvează-mă, Petea! Spune ceva, vorbeşte!

TROFIMOV: Dacă s-a vândut sau nu s-a vândut astăzi proprietatea, nu-i totuna? De mult s-a hotărât cu ea, fără putinţă de revenire. Liniştiţi-vă, dragă doamnă! Nu trebuie să vă mai minţiţi singură. Măcar o dată priviţi adevărul în faţă.

LIUBOV ANDREEVNA: Adevărul? Care adevăr? Dumneata ştii unde e adevărul şi unde nu e. Dar eu parcă am orbit. Nu mai văd nimic. Dumneata rezolvi curajos toate problemele mari ale vieţii. Dar spune-mi, dragul meu: nu cumva pentru că eşti tânăr şi pentru că n-ai avut încă timp să suferi din cauza vreuneia din aceste probleme? Şi dacă priveşti viitorul cu încredere, n-o faci oare pentru că nu vezi şi nu aştepţi nimic care să te îngrozească, pentru că viaţa e încă ascunsă ochilor dumitale tineri? Eşti mai îndrăzneţ, mai cinstit, mai adânc decât noi. Dar gândeşte-te mai bine şi fii cât de cât mai mărinimos. Cruţă-mă! M-am născut aici, aici au trăit tata şi mama, aici a trăit şi bunicul meu. Iubesc casa asta. Nu-mi vine să cred că aş putea trăi fără livada de vişini. Şi dacă ea trebuie neapărat să Fio vândută, ei bine, vindeţi-mă şi pe mine împreună cu ea... (Îl îmbrăţişează pe Trofimov şi-l sărută pe frunte.) Şi fiul meu s-a înecat tot aici... (Plânge.) Fie-ţi milă de mine. Eşti un om bun. * TROFIMOV: Ştiţi, vă compătimesc din toată inima.

LIUBOV ANDREEVNA: Altfel ar fi trebuit să spui lucrul a... altfel... (Scoate batista, îi cade o telegramă.) Nici nu ştii ce povară simt astăzi pe suflet! Aici e prea mult vuiet. Inima îmi tresare la fiecare mişcare. Tremur toată. Şi nu pot nici să mă închid în odaia mea. Mi-e frică de singurătate. Nu mă judeca aspru, Petea... Ţin foarte mult la dumneata, ca la o rudă apropiată. Bucuroasă ţi-aş da-o pe Ania, ţi-o jur! Dar vezi, dragul meu, trebuie mai întâi să-ţi isprăveşti studiile. Nu faci nimic. Laşi să te arunce soarta dintr-un loc într-altul. E foarte ciudat... Nu-i

aşa? Şi cu barba ce ai de gând, că nu vrea să crească de loc… (Râde.) Ce caraghios eşti!

TROFIMOV (ridică telegrama): Nu ţin să fiu frumos!

LIUBOV ANDREEVNA: E o telegramă de la Paris. In fiecare zi primesc câte una. Ieri una, azi alta. Nebunul acela iar s-a îmbolnăvit, iar îi merge prost. Îmi cere iertare, mă imploră să vin şi, într-adevăr, ar trebui să plec la Paris, să stau lângă el. Te uiţi la mine aspru, dar ce pot face, Petea? Ce pot să fac? E bolnav, singur şi nenorocit! Cine o să-l îngrijească acolo? Cine o să-l împiedice să facă prostii? Cine o să-i dea doctoriile la timp? Şi de ce m-aş mai ascunde şi aş tăgădui, când e limpede că-l iubesc. Îl iubesc… Îl iubesc… E ca o piatră care-mi stă legată de gât şi mă trage la fund dar vezi, eu iubesc piatra asta şi nu pot fără ea. (Îi strânge mina lui Trofimov.) Nu mă judeca rău, Petea. Mai bine taci şi nu-mi spune nimic…

TROFIMOV (printre lacrimi): Dar pentru numele lui Dumnezeu, vă rog, iertaţi-mi sinceritatea: uitaţi că v-a furat?

LIUBOV ANDREEVNA: Nu, nu, nu! Să nu spui aşa ceva! (Îşi astupă urechile.)

TROFIMOV: E o secătură. Dumneavoastră sunteţi singura care n-aţi aflat-o încă. E un ticălos, un om de nimic…

LIUBOV ANDREEVNA (supărată, dar reţinută): Cu toţi cei douăzeci şi şase sau douăzeci şi şapte de ani ai dumitale, Petea, nu eşti decât un licean.

TROFIMOV: Ei şi?!

LIUBOV ANDREEVNA: La vârsta dumitale e timpul să fii bărbat, să-i înţelegi pe cei ce iubesc şi să iubeşti la rândul dumitale… Să te îndrăgosteşti şi dumneata! (Supărată.) Da, da! Aşa e! Şi nu-mi mai vorbi de curăţia dumitale sufletească, că nu eşti decât un bleg, un biet caraghios, o pocitanie…

TROFIMOV (Îngrozit): Ce spune?!

LIUBOV ANDREEVNA: „Sunt mai presus de dragoste!” Nu eşti mai presus de „dragoste, ci, cum spune Firs, eşti un târâie-brâu. La vârsta dumitale să nu ai o iubită…!

TROFIMOV (Îngrozit): E înspăimântător! Ce spune?! (Se îndreaptă repede spre sală, apucându-se de cap.) E înspăimântător… Nu mai pot!… Mă duc… Plec! (Iese, dar se întoarce în aceeaşi clipă.) între noi totul s-a sfârşit! (Iese în antreu.)

LIUBOV ANDREEVNA (Îi strigă din urmă): Petea, nu pleca! Caraghiosule! Am glumit, Petea! (Din antreu se aud paşi grăbiţi pe scară, apoi deodată cineva se prăbuşeşte cu zgomot, Ania şi Varia scot un ţipăt; în acelaşi timp se aud râsete.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ce s-a întâmplat? (Intră Ania.)

ANIA (râzând): Petea a căzut pe scară. (Iese repede.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ce om sucit mai e şi Petea! (Şeful de gară se opreşte în mijlocul sălii şi declamă „Păcătoasa" de A. Tolstoi. Toţi îl ascultă. Dar abia a declamat câteva versuri şi din antreu se aude un vals. Şeful de gară tace. Toţi dansează. Din antreu intră Trofimov, Ania, Varia şi Liubov Andreevna.)

LIUBOV ANDREEVNA: Hai, Petea, suflet curat... Îţi cer iertare... Hai să dansăm... (Valsează cu Petea.) (Ania şi Varia dansează împreună. Firs intră şi îşi pune bastonul lingă uşa laterală. Laşa intră şi el din salon şi priveşte dansul.)

IAŞA: Ce mai spui, moşule?

FIRS: Nu sunt în apele mele. Înainte, la balurile noastre valsau generali, baroni, amirali, dar acum trimitem după funcţionarul de la poştă şi după şeful de gară. Şi nici ăştia nu vin cu plăcere. Simt că mă duc. Răposatul meu stăpân, bunicul dumnealor, ne dădea la toţi, orice boală am fi vrut, să înghiţim ceară roşie. De douăzeci de ani iau ceară roşie în fiecare zi, ba chiar şi mai demult. Poate de aia mai trăiesc.

IAŞA: Mai plictisit, moşule. (Cască.) Măcar de-ai crăpa mai repede!

FIRS: Ei, şi tu, târâie-brâu! (Bombăne.) (Trofimov şi Liubov Andreevna dansează în sală şi apoi în salon.)

LIUBOV ANDREEVNA: Merci. Vreau să stau jos... (Se aşază.) Am obosit. (Intră Ania.)

ANIA (emoţionată): Chiar acum spunea un om la bucătărie că livada de vişini a fost vândută azi!

LIUBOV ANDREEVNA: Şi cine a cumpărat-o?

ANIA: A plecat fără să spună. (Dansează cu Trofimov şi trec în sală.)

IAŞA: A fost un bătrân care flecărea la bucătărie. Nu-i de pe la noi.

FIRS: Şi L.3onid Andreevici tot n-a venit! Şi-a îmbrăcat pardesiul. O să răcească. Of, ce ţi-e şi cu tinereţea asta!

LIUBOV ANDREEVNA: Simt că-nnebunesc! Du-te, laşa, şi află cui a fost vândută livada!

IAŞA: Da bătrânul a plecat de mult! (Râde.)

LIUBOV ANDREEVNA (puţin înciudată): De ce râzi? De ce te bucuri?

IAŞA: Caraghios mai e şi Epihodov ăsta. Un tont. Nouăzeci şi nouă de nenorociri!

LIUBOV ANDREEVNA: Încotro o să apuci, Firs, dacă s-a vândut livada?

FIRS: încotro îmi veţi porunci.

LIUBOV ANDREEVNA: Dar ce-i cu tine? Eşti bolnav? Du-te şi te culcă!

FIRS: Da… (Zâmbind.) Să mă duc să mă culc! Şi dacă mă duc, cine mai serveşte aici? Cine se mai gândeşte la toate? Sunt singur pentru toată casa!

IAŞA (către Liubov Andreevna): Dacă sunteţi bună, da-ţi-mi voie să vă fac o rugăminte: de mai plecaţi cumva la Paris, fie-vă milă şi luaţi-mă cu dumneavoastră. Hotărât lucru, aici nu mai pot rămâne. (Priveşte în jur, urmează cu jumătate glas.) Ce să vă mai spun! Le ştiţi şi dumneavoastră: ţara asta incultă, oameni stricaţi, fără să mai vorbesc de plictiseală, de mâncare proastă la bucătărie şi de acest Firs care umbla prin toată casa şi bodogăneşte numai nerozii! Fiţi bună şi luaţi-mă cu dumneavoastră! (Intră Piscik.)

PIŞGIK: Un vals, frumoasa mea? (Liubov Andreevna pleacă cu el.) Voi împrumuta totuşi de la dumneavoastră, fermecătoarea mea Liubov Andreevna, o sută optzeci de ruble. (Dansează.) Da, da! O sută optzeci de ruble!… (Trec în sală.)

IAŞA (cântă încet): „Vei înţelege oare al sufletului zbucium?” (În sală, guvernanta cu joben cenuşiu şi pantaloni cadrilaţi, dă din mâini şi ţopăie; s-aud strigăte: „Bravo, Şarlotta Ivanovna”.)

DUNIAŞA (se opreşte să se pudreze): Domnişoara mă pune să dansez, că sunt prea mulţi cavaleri şi prea puţine doamne. Dar mie dansul îmi dă ameţeli şi bătăi de inimă, Firs Nikolaevici! Funcţionarul de la poştă mi-a spus adineauri nişte lucruri care mi-au tăiat răsuflarea. (Muzica încetează.)

FIRS: Ce ţi-a spus?

DUNIAŞA: Dumneata, zice, eşti ca o floare…

IAŞA (cască): Auzi, necioplitul… (Iese.)

DUNIAŞA: Ca o floare! Sunt o fată atât de simţitoare! Mă înnebunesc după vorbele drăgăstoase. FIRS: N-ai să sfârşeşti bine. (Intră Epihodov.)

EPIHODOV: Dumneata, Avdotia Feodorovna, nici nu mă bagi în seamă… Parcă-aş fi o nimica, o gânganie. (Oftează.) Aşa e viaţa!

DUNIAŞA: Ce doreşti?

EPIHODOV: Fără nici o îndoială, poate că ai dreptate. (Oftează.) Dar, desigur, privind din punct de vedere, atunci dumneata – îmi permiţi să mă exprim astfel şi iartă-mă pentru sinceritatea mea – dumneata m-ai adus în atare de spirit. Eu îmi cunosc soarta. În fiecare zi mi se tn0074âmplă câte o nenorocire şi m-am obişnuit într-atât, încât îmi privesc viaţa cu un zâmbet pe buze. Mi-ai dat cuvântul şi totuşi eu.

IMINIAŞA: O să vorbim noi de asta mai târziu. Acum lasă-mă-n pace, te rog. Sunt furată de visurile mele… (Se joacă cu evantaiul.)

EPIHODOV: În fiecare zi mi se întâmplă câte o nenorocire, dar îmi voi permite să vă exprim astfel: eu la toate zâmbesc, ba şi râd. (Intră Varia din sală.)

VARIA: Tot n-ai plecat, Semion? Ce lipsă de respect! (Către Duniasa.) Pleacă de-aici, Duniaşa. (Către Epihodov.) Ba joci biliard şi rupi tacul, ba te plimbi prin salon ca un musafir.

EPIHODOV: Dă-mi voie să mă exprim aşa, că dumneata n-ai de ce să-mi ceri socoteală!

VARIA: Nu-ţi cer socoteală. Îţi vorbesc. Umbli tot timpul de colo până colo şi nu faci nimic. Ţinem un contabil şi nu ştim de ce!

EPIHODOV (ofensat): Dacă lucrez, sau mă plimb, sau mănânc, sau joc biliard, asta s-o judece numai cei care se pricep şi sunt superiorii mei.

VARIA: Îndrăzneşti să-mi răspunzi astfel? (Izbucneşte.) îndrăzneşti? Adică eu nu pricep nimic? Ieşi afară! Să nu te mai văd!

EPIHODOV (Înfricoşat): Vă rog să vă exprimaţi într-un mod mai delicat.

VARIA (ieşindu-şi din fire): Ieşi afară! Imediat! Afară! (El se îndreaptă spre uşă, ea după el.) Nouăzeci şi nouă de nenorociri! Să nu te mai prind pe aici! Să nu te mai văd în ochi! (Epihodov iese. De după uşă, glasul lui: „Măi voi plânge de dumneata”.) A,

te mai întorci? (Apucă bastonul pe care Firs l-a pus lângă uşă.) Vino! Vino, că-ţi arăt eu ţie! Ai venit? Ai venit? Atunci poftim! (Învârteşte bastonul. În clipa aceasta, intră Lopahin.)

LOPAHIN: Vă foarte mulţumesc!

VARIA (supărată, pe un ton glumeţ): Te rog să mă ierţi!

LOPAHIN: Nu face nimic. Îţi mulţumesc numai pentru amabila dumitale primire.

VARIA: N-ai pentru ce! (Se îndepărtează, apoi priveşte înapoi şi întreabă blând.) Te-am lovit?

LOPAHIN: Nu-i nimic. O să-mi iasă un cucui cât toate zilele şi atâta tot! (Glasuri în sală: „A venit Lopahin! Ermolai Alexeici!”)

PIŞCIK: El e! În carne şi oase! (Pişcik şi Lopahin se sărută.) Dragul meu, sufletul meu, miroşi a coniac. Şi noi ne veselim aici. (Intră Liubov Andreevna.)

LIUBOV ANDREEVNA: Dumneata eşti, Ermolai Alexeici? De ce aşa târziu? Unde-i Leonid?

LOPAHIN: Leonid Andreici a venit cu mine. E aici…

LIUBOV ANDREEVNA (agitată): Ei? S-a ţinut licitaţia? Vorbeşte!

LOPAHIN (stânjenit, temându-se să-şi arate bucuria): Licitaţia s-a sfârşit pe la ora patru… Dar noi am pierdut trenul. A trebuit să-l aşteptăm pe cel de nouă şi jumătate. (Of tind din greu.) Uf! Sunt puţin-ameţit… (Intră Gaev. În mâna dreaptă are nişte pachete, cu stânga îşi şterge lacrimile.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ce e, Leonea? Vorbeşte! (Nerăbdătoare, printre lacrimi.) Pentru numele lui Dumnezeu, vorbeşte!…

GAEV (nu-i răspunde nimic, făcând doar un gest evaziv cu mina; către Firs, plângând): Ia astea… Uite anchois, cherci… Am fost în aşa hal, că n-am mâncat nimic azi. (Uşa sălii de biliard e deschisă, se aude zgomotul bilelor şi glasul lui laşa: „Şapte şi optsprece! Expresia feţei lui Gaev se schimbă, numai plânge.) Sunt foarte obosit! Ajută-mă să mă schimb, Firs. (Pleacă din sală, după el Firs.)

PIŞCIK: Ce-a fost la licitaţie? Povesteşte!

LIUBOV ANDREEVNA: S-a vândut livada de vişini?

LOPAHIN: S-a vândut!

LIUBOV ANDREEVNA: Cine a cumpărat-o?

LOPAHIN: Eu am cumpărat-o! (Pauză.) (Liubov Andreevna e distrusă. Ar cădea dacă nu s-ar rezema de scaun şi de masă. Varia scoate cheile de la brâu, le aruncă pe duşumea, în mijlociii salonului şi pleacă.)

LOPAHIN: Eu am cumpărat-o! Staţi, domnilor, vă rog, mi se-ntunecă mintea! Nu pot să vorbesc! (Râde.) Când am ajuns la licitaţie, Dariganov era acolo. Leonid Andreipi n-avea decât cincisprezece mii de ruble la el, şi Deriganov a luat-o de la treizeci de mii peste datorie. Gând am văzut cum stau lucrurile, m-am încăierat cu el şi am dat patruzeci de mii. El – patruzeci şi cinci, eu – cincizeci şi cinci de mii. Aşadar, el urca din cinci în cinci, iar eu din zece în zece... Şi aşa am mers până la sfârşit! Eu am dat nouăzeci de mii peste datorie şi mie mi-a rămas. Livada de vişini e acum a mea. A mea! (Râde cu hohote.) Doamne, Dumnezeule, livada de vişini e a mea! Spuneţi-mi, sunt beat, sunt în toate minţile mele, nu mi se năzare? (Tropăind.) Nu râdeţi de mine! Dacă tata şi bunicul s-ar scula din mormintele lor să vadă ce s-a întâmplat, cum Ermolai al lor, cel bătut, care abia ştia să citească, care umbla desculţ iarna, a cumpărat cea mai frumoasă proprietate din lume! Eu am cumpărat moşia unde bunicul şi tata au fost robi, unde nu erau lăsaţi nici în bucătărie... Visez... Aiurez, poate că mi se pare... E o scornire a închipuirii voastre, învăluită de întunecimea necunoscutului. (Ridicând cheile şi zâmbind cu blândeţe.) A aruncat cheile! Vrea s-arate că nu mai e stăpână aici!... (Sună din chei.) Bine. Nu-i nici o supărare! (Orchestra îşi acordează instrumentele.) Ei, muzicanţi, cântaţi! Vreau să v-aud! Am să vă chem pe toţi să priviţi cum Ermolai Lopahin va izbi cu toporul în livada de vişini şi cum vor cădea pomii la pământ. Vom construi vile, şi nepoţii şi strănepoţii noştri vor apuca aici o viaţă nouă... Să cânte muzica! (Orchestra cântă. Liubov Andreevna s-a lăsat pe un scaun şi plânge amar.)

LOPAHIN (pe un ton de mustrare): De ce, de ce nu m-aţi ascultat? Sărmana mea, draga mea Liubov Andreevna, acum nu mai putem întoarce lucrurile! (Printre lacrimi.) O, de-ar trece toate astea mai repede. De s-ar schimba odată viaţa noastră prost orânduită şi nefericită!

PIŞCIK (Îl ia de mină, cu jumătate de glas): Plânge. Hai să mergem în sală... Să o lăsăm singură... Vino cu mine! (Îl ia de braţ.)

LOPAHIN: Ei, ce e cu voi? Cântaţi mai tare! Faceţi cum va poruncesc eu! (Cu ironie.) Vine noul proprietar, stăpânul livezii de vişini! (Loveşte din greşeală o măsuţă, gata să răstoarne un candelabru.) Pot să plătesc tot! (Iese cu Pişcik.) (În sală şi salon nu-i nimeni, afară de Liubov Andreevna, care stă ghemuită şi plânge amarnic. Orchestra cântă în surdină. Intră repede Ania şi Trofimov. Ania se apropie de mama ei şi îngenunche în faţa ei. Trofimov rămâne la intrarea în sală.)

ANIA: Mamă! Plângi, mamă? Buna, draga, scumpa mea mamă, frumoasa mea, te iubesc... Te binecuvântez. Livada de vişini a fost vândută, nu mai există. E adevărat, dar nu mai plânge, mamă! Ţi-a mai rămas viaţa înaintea ta, ţi-a rămas sufletul tău frumos şi curat... Să plecăm de aici, să plecăm, scumpa mea, vino cu mine! Vom sădi o livadă nouă, mai frumoasă decât asta, o vei vedea şi vei înţelege. Şi o bucurie liniştită, o bucurie adâncă se va lăsa peste sufletul tău, ca soarele în amurg peste zare, şi vei zâmbi, mamă! Să mergem, scumpa mea, să mergem!

Cortina.

ACTUL AL PATRULEA.

Decorul din actul întâi. Nu mai sunt nici perdele la ferestre, nici tablouri, doar puţină mobilă strânsă toată într-un colţ ca pentru vânzare. O senzaţie de gol. Lângă uşa de ieşire şi în fundul scenei sunt strânse geamantanele, baloturile de călătorie etc. În stânga, uşa e deschisă şi se aud glasurile Variei şi Aniei. Lopahin aşteaptă în picioare. Laşa ţine o tavă cu pahare umplute cu şampanie, în antreu Epihodov leagă cu o sfoară o ladă. Din culise se aude zgomot de voci. Au venit ţăranii să-şi ia rămas bun. Glasul lui Gzsv: „Vă mulţumesc, fraţilor, vă mulţumesc!”

IAŞA: Au venit oamenii să-şi ia rămas bun. După mine, Ermolai Alexeici, ţăranul e de treabă, măcar că-i neoioplit. (Zgomotul de voci încetează. Prin antreu trec Liubov Andreevna şi Gaev. Liubov Andreevna nu plânge, dar e palidă, buzele îi tremură, nu poate vorbi.)

GAEV: Le-ai dat punga ta, Liuba. Aşa nu se mai poate! Nu se poate!

LIUBOV ANDREEVNA: N-am putut să mă stăpânesc. N-am putut! (Ies amândoi.)

LOPAHIN (În uşă, în urma lor): Poftiţi, vă rog! Câte un păhărel de şampanie, de adio. Nu mi-a dat prin cap să iau din oraş. N-am găsit decât o singură sticlă la bufetul gării. Vă rog. (Pauză.) Nu doriţi? Nu vreţi să-mi faceţi cinstea? (Se depărtează de uşă.) Să fi ştiut, n-aş mai fi cumpărat. Dacă-i aşa, nu beau nici eu. (laşa pune tava pe scaun, cu precauţie.) Bea măcar tu, laşa!

IAŞA: în sănătatea celor care pleacă! Iar dumitale, noroc bun aici! (Bea.) Şampania asta nu e veritabilă, crede-mă!

LOPAHIN: Opt ruble sticla. (Pauză.) E frig al dracului aici!

IAŞA: N-am făcut focul astăzi, că tot plecăm. (Râde.)

LOPAHIN: De ce râzi?

IAŞA: De bucurie.

LOPAHIN: Suntem în octombrie, dar e soare şi linişte, ca vara. Bană vreme pentru construcţii. (In uşă, uitându-se la ceasul de perete.) Nu uitaţi, vă rog, că nu mai aveţi decât patruzeci şi şapte de minute până la plecarea trenului. Asta înseamnă că paste douăzeci de minute trebuie să plecaţi la gară. Grăbiţi-vă! (Trofimov, în pardesiu, intră din curte.)

TROFIMOV: Cred că a sosit vremea plecării. Trăsura e la scară. Unde dracu or fi galoşii mei, că nu-i mai găsesc. (În prag.) Ania, nu-mi găsesc galoşii, nu sunt nicăieri.

LOPAHIN: Mă duc la Harkov. Iau acelaşi tren. O să rămân toată iarna la Harkov. Mi-am pierdut timpul cu dumneavoastră. Am obosit stând degeaba. Nu pot fără muncă. Uite, nu mai ştiu ce să fac cu mâinile. Îmi atârnă de parcă ţi-ar mai fi ale mele!

TROFIMOV: Las' că plecăm numaidecât şi o să te poţi apuca iar de rodnica dumitale muncă.

LOPAHIN: Ia un păhărel!

TROFIMOV: Nu, nu beau!

LOPAHIN: Aşadar, te duci la Moscova?

TROFIMOV: Da. Îi petrec până la oraş şi mâine plec la Moscova.

LOPAHIN: Uite, pun rămăşag că profesorii nu şi-au început cursurile, aşteptându-te!

TROFIMOV: Asta nu te priveşte.

LOPAHIN: De câţi ani eşti la universitate?

TROFIMOV: Caută ceva mai nou. E veche şi răsuflată. (Îşi caută galoşii.) Cred că tot nu ne vom mai vedea nici-odată. De aceea, dă-mi voie la despărţire să-ţi dau un sfat: nu mai da

atâta din mâini. Lasă-te de obiceiul ăsta. Nu mai da din mâini. Pentru că ţi-aş mai spune că a construi vile şi a socoti că vilegiaturiştii vor ajunge cu timpul gospodari şi asta înseamnă să dai din mâini degeaba… Totuşi, oricum ai fi, eu ţin la dumneata. Ai degete subţiri şi delicate ca un artist, ai un suflet delicat şi ales…

LOPAHIN (Îl îmbrăţişează): La revedere, dragul meu! Îţi mulţumesc pentru tot! Spune-mi dacă ai nevoie de bani de drum.

TROFIMOV: Ce să fac cu ei? N-am nevoie!

LOPAHIN: Dar n-ai bani!

TROFÂMOV: Am. Îţi mulţumesc. Am primit pentru o traducere, îi am aici, în buzunar. (Nelinişti.) Dar unde-or fi galoşii mei?

VARIA (din camera vecină): Ia-ţi vechiturile! (Aruncă pe scenă o pereche de galoşi.)

TROFIMOV: De ce te superi, Varia? Hm… Dar ăştia nu sunt galoşii mei!

LOPAHIN: Astă-primăvară am semănat o mie de hectare de mac şi am câştigat bani curaţi patruzeci de mii de ruble. Şi ce privelişte, când erau toţi macii înfloriţi! Am câştigat, aşadar, patruzeci de mii de ruble. Aşa că dacă vreau să-ţi împrumut nişte bani, am de unde! De ce ţii nasul pe sus? Sunt un ţăran. Şi îţi vorbesc fără ocoluri.

TROFIMOV: Tatăl dumitale a fost ţăran, al meu farmacist, dar asta n-are nici o importanţă. (Lopahin scoate portofelul.) Lasă, lasă… Să-mi dai două sute de mii de ruble şi tot n-aş lua. Sunt un om liber. Tot ceea ce voi ceilalţi, bogaţi sau săraci, preţuiţi atât de mult, asupra mea n-are mai multă putere decât un fulg luat de vânt. Eu pot să mă lipsesc de voi, pot să nici nu vă iau în seamă, sunt puternic şi mândru. Omenirea merge spre adevărul cel mai înalt, spre cea mai înaltă fericire din câte există – şi eu sunt în primele rânduri.

LOPAHIN: Şi ai să ajungi vreodată?

TROFIMOV: Am să ajung! (Pauză.) Am să ajung sau am să le arăt altora calea. (În depărtare se aud topoarele izbind pomii.)

LOPAHIN: Şi acum, la revedere, dragul meu! E timpul să plecăm. Ne umflam în pene unul în faţa altuia, dar viaţa trece. Când muncesc din greu timp îndelungat, mi-s gândurile mai sprintene şi mi se pare că ştiuşi eu pentru ce trăiesc. Dar câţi

oameni sunt, frate, în Rusia, care nici nu ştiu de ce sunt pe pământ! N-are însă nici o importanţă. Mersul treburilor nu ţine de asta. Se zice că Leonid Andreici a primit o slujbă la bancă cu şase mii de ruble pe an… Dar n-o să rămână mult. Prea e leneş!

ANIA (În uşă): Te roagă mama ca până pleacă să nu se mai taie livada…

TROFIMOV: Adevărat! N-ai avut nici măcar atâta tact… (Iese prin antreu.)

LOPAHIN: Îndată, îndată… Ce oameni, zău! (Iese după el.)

ANIA: L-au dus pe Firs la spital?

IAŞA: Am spus de azi dimineaţă. Probabil că l-au trimis.

ANIA (către Epihodov, care trece prin sală): Semion Panteleici, fii bun şi află dacă l-au dus pe Firs la spital!

IAŞA (ofensat): I-am spus de dimineaţă lui Egor. De ce să întrebe de zeci de ori?

EPIHODOV: După părerea mea definitivă, preavârstnicul Firs nu mai e de dres. Trebuie să ia calea strămoşilor. Eu unul nu pot decât să-l invidiez. (Pune un geamantan pe o cutie de pălării şi o striveşte.) Ei, poftim! Sigur! Ştiam eu! (Iese.)

IAŞA (batjocoritor): Nouăzeci şi nouă de nenorociri!

VARIA (de după uşă): L-au dus pe Firs la spital?

ANIA: L-au dus.

VARIA: De ce n-au luat scrisoarea pentru doctor?

ANIA: Trebuie ajunşi din urmă. Să li se dea scrisoarea! (Iese.)

VARIA (din camera vecină): Unde-i Iaşa? Spuneţi-i că i-a venit mama şi că vrea să-şi ia rămas bun.

IAŞA (dă din mini): Ăştia mă scot din sărite! (Duniaşa s-a ocupat tot timpul de bagaje; acum, când Iaşa a rămas singur, se apropie de el.)

DUNIAŞA: Dacă m-ai privi măcar o dată. Iaşa! Pleci… Mă părăseşti. (Plânge şi i se aruncă de gât.)

IAŞA: Ce să mai plângi? (Bea şampanie.) Peste şase zile voi fi din nou la Paris. Mâine ne suim în expres şi pornim, de parcă nici n-am fi fost aici. Nici nu-mi vine a crede. Vive la France! Nu-i de mine pe meleagurile astea!… Nu pot trăi nici… Ce să-i faci? Am văzut destulă mârlănie. Mi-ajunge. (Bea şampanie.) Ce să mai plângi? Poartă-te cum trebuie şi n-ai să mai plângi.

DUNIAŞA (se pudrează, privindu-se în oglindă): Să-mi scrii de la Paris. Te-am iubit doar! Te-am iubit atât de mult, Iaşa! Sunt o fiinţă gingaşă, Iaşa!

IAŞA: Uite-i că vin! (Se ocupă de geamantane, fredonând încet.) (Intră Liubov Andreevna, Gaev, Ania şi Şarlotta Ivanovna.)

GAEV: E timpul să plecăm. Ne-au mai rămas numai câteva minute! (Privindu-l pe Iaşa.) Cine miroase a scrumbie?

LIUBOV ANDREEVNA: Peste zece minute trebuie să ne urcăm în trăsuri. (Priveşte odaia.) Rămâi cu bine, casă dragă, casa bunicilor! Va trece iarna. O să vină primăvara şi-atunci n-ai să mai fii, or să te dărâme. Câte n-au văzut zidurile astea! (Îşi sărută cu pasiune fiica.) Odorul meu! Eşti înseninată! Ochii-ţi sclipesc ca două diamante. Eşti mulţumită, nu? Foarte mulţumită?

ANIA: Foarte. Începe o viaţă nouă, mamă.

GAEV (vesel): Într-adevăr, acum e totul bine. Până la vânzarea livezii de vişini, ne frământam, suferam. Apoi, când lucrurile s-au hotărât şi nu s-a putut schimba nimic, toţi ne-am liniştit, ba ne-am şi înveselit... Sunt funcţionar de bancă, un financiar, mă rog... Galbena la mijloc... Oricum şi tu, Liuba, arăţi mult mai bine... Fără îndoială.

LIUBOV ANDREEVNA: Da, într-adevăr, m-am mai liniştit. (I se dă paltonul şi pălăria.) Dorm bine. Ia lucrurile mele, Iaşa! E timpul să plecăm! (Către Ania): Copila mea, ne vom vedea curând... Plec la Paris. Voi trăi cu banii pe care i-a trimis mătuşa din Iaroslavl ca să ne răscumpărăm livada. Trăiască mătuşica! Numai că banii ăştia n-or să ţină prea mult.

ANIA: Nu-i aşa, mamă, că ai să te întorci în curând, în curând? Eu mă voi pregăti, voi da examenul la liceu şi apoi voi lucra, o să te ajut. Vom citi împreună, mamă, fel de fel de cărţi, nu-i aşa? (Îi sărută mâinile.) în serile de toamnă vom citi cărţi multe şi în faţa noastră se va deschide o lume nouă, plină de minuni... (Visătoare.) Să te-ntorci mămică, să te-ntorci...!

LIUBOV ANDREEVNA: Am să mă-ntorc, comoara mea! (O îmbrăţişează.) (Intră Lopahin. Şarlotta fredonează încet un cântec.)

GAEV: Ferice de Şarlotta! Ea poate să cânte.

ŞARLOTTA (ia o legătură ce seamănă cu un copil în faşă): Dormi, copilaşul meu, nani, nani... (Se aude plâns de copil: ua,

uaau) Taci, copilaşul meu drag, să fii cuminte… Uaa! Uaa! Tare mi-e milă de tine… (Aruncă balotul la loc.) Vă rog să-mi găsiţi un loc undeva. Nu pot să stau fără să fac ceva.

LOPAHIN: Îţi vom găsi, Şarlotta Ivanovna, n-avea grijă.

GAEV: Toată lumea ne părăseşte. Varia pleacă. Acum nimeni nu mai are nevoie de noi.

ŞARLOTTA: La oraş n-am unde să stau. Trebuie să plec… (Fredonează.) Fie ce-o fi… (Intră Pişcik.)

LOPAHIN: Uite şi minunea pământului!

PIŞCIK (gâfâind): Ia, lăsaţi-mă să-mi trag sufletul… Am obosit… Dragii mei… Daţi-mi un pahar cu apă…

GAEV: Iar ai nevoie de bani? Sluga dumitale! Fug să scap de pacoste. (Iese.)

PIŞCIK: E mult de când n-am mai fost pe la dumneavoastră… (Către Lopahin.) Eşti aici… Ce mulţumit sunt că te văd… Om cu mintea straşnică… Poftim datoria. (Îi dă lui Lopahin bani.) Patru sute de ruble; mai rămân opt sute patruzeci…

LOPAHIN (dă din umeri nedumerit): Nu-mi vine să cred ochilor. De unde ai luat banii?

PIŞCIK: Aşteaptă… Mi-e cald… O întâmplare extraordinară: au venit nişte englezi la mine pe moşie şi au găsit în pământ un fel de lut alb… (Către Liubov Andreevna.) şi dumitale ţi-am adus patru sute de ruble, preafrumoasa mea, scumpa mea… (Îi dă bani.) Restul mai târziu. (Bea apă.) Adineauri, în tren, un tânăr povestea că nu ştiu care mare filosof sfătuia oamenii să sară de pe acoperiş… „Sari!” spunea el. Aici e aici. (Mirat.) Ei, ce spuneţi? Mai daţi-mi apă!

LOPAHIN: Şi ce-i cu englezii?

PIŞCIK: Le-am arendat o bucată de pământ, de ăsta argilos, pentru douăzeci şi patru de ani… Şi acum, iertaţi-mă, nu am timp, trebuie să alerg… Mai departe… Trebuie să mă duc la Znoikov, la Kardamonov… Le sunt dator la toţi… (Bea.) Vă doresc sănătate… Mai dau eu joi pe-aici…

LIUBOV ANDREEVNA: Plecăm chiar acum la oraş, iar eu plec mâine în străinătate…

PIŞGIK: Cum? (Alarmat) De ce la oraş? Tocmai c-am văzut toată mobila asta… Geamantanele… Ei, las' că nu-i nimic… (Printre lacrimi.) Nu-i nimic… Ce oameni deştepţi… Englezii ăştia… Nu-i nimic!… Fiţi fericiţi, Dumnezeu să vă ajute… Nu-i

nimic... Totul are un sfârşit pe lumea asta... (Îi sărută Liubovei Andreevna mâna.) Şi dacă vă ajunge vreodată vestea că mi-am dat sfârşitul, aduceţi-vă aminte de acest biet cal şi spuneţi: „A trăit odată pe lume un trăsnit... Un oarecare Simionov-Pişcik... Fie-i ţărâna uşoară!" Ce vreme minunată!... Da!... (Pleacă, puternic emoţionat, dar se întoarce în aceeaşi clipă şi vorbeşte din uşă.) Daşenka vă trimite salutări! (Iese.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ei, şi acum putem pleca. Plec -4nsă cu două griji: mai întâi boala lui Firs. (Uitându-se la ceas.) Mai avem cinci minute...

ANIA: Mamă, pe Firs l-au dus la spital. Laşa l-a trimis azi dimineaţă.

LIUBOV ANDREEVNA: Şi a doua mea grijă e Varia. Ea e obişnuită să se scoale dimineaţa şi să lucreze. Acum, fără muncă, e ca peştele fără apă. A slăbit, e palidă şi plânge mereu, sărăcuţa de ea... (Pauză.) Îţi aduci aminte, Ermolai Alexeici, că visul meu era să vă văd căsătoriţi şi lucrurile parcă mergeau bine. (Şopteşte ceva Aniei, face semn Şarlottei şi amândouă pleacă.) Ea te iubeşte şi ştiu că şi dumitale îţi place. Nu pricep, atunci, de ce fugiţi unul de altul! Nu înţeleg!

LOPAHIN: Să fiu sincer, nici eu nu ştiu. E ciudat... Dacă... Dacă mai e timp, sunt gata chiar acum. S-o sfârşim odată! Simt însă că fără dumneavoastră n-am s-o cer în căsătorie.

LIUBOV ANDREEVNA: Minunat. Ne trebuie numai o clipă. O chem numaidecât...

LOPAHIN: Avem şi şampanie. (Priveşte paharele.) Sunt goale. A băut-o cineva. (Laşa tuşeşte.) A dat-o gata.

LIUBOV ANDREEVNA (cu vioiciune): Foarte bine... Noi ne ducem... Laşa, allez! (Spre uşă.) Varia, lasă tot, vino aici. Vino! (Iese cu Laşa.)

LOPAHIN (se uită la ceas): Da... (Pauză) (După uşă râsete reţinute, şoapte, în sfârşit, intră Varia.)

VARIA (privind cercetător în jur): Ciudat, nu pot să găsesc.

LOPAHIN: Ce cauţi?

VARIA: I-am pus chiar eu undeva, dar nu ţin minte unde. (Pauză.)

LOPAHIN: Şi acum unde ai de gând să te duci, Varvara Milaailovna?

VARIA: Eu? La Rogulini... M-am tocmit la ei ca să le ţin gospodăria... Un fel de menajeră, dacă vrei...

LOPAHIN: La Iaşnevo? Sunt vreo şaptezeci de verste de-aici. (Pauză.) Aşadar, s-a isprăvit cu viaţa din casa asta…

VARIA (privind lucrurile): Unde să fie… Sau poate i-am pus în cufăr?… Da, în casa asta nu mai am ce căuta…

LOPAHIN: Eu plec chiar acum la Harkov, chiar cu trenul ăsta. Am multe treburi pe cap. În curte îl las pe Epihodov… L-am tocmit la mine.

VARIA: Ei, da, e bine!

LOPAHIN: Anul trecut, pe vremea asta – dacă-ţi mai aduci aminte – ningea! Acum e linişte şi soare… Numai că e frig… Pe puţin trei grade sub zero.

VARIA: Nu m-am uitat. (Pauză.) De altfel, termometrul e spart. (Pauză.) (O voce de afară dinspre uşă): Ermolai Alexeici!

LOPAHIN (parcă ar fi aşteptat de mult chemarea asta): Da, vin numaidecât. (Iese grăbit.) (Varia, stând pe jos şi punându-şi capul pe balotul cu rochii, plânge încet. Se deschide uşa, intră Liubov Andreevna.)

LIUBOV ANDREEVNA: Ei? ('Pauză.) Trebuie să plecăm!

VARIA (nu mai plânge; şi-a şters lacrimile): Da, e timpul, măicuţă! Cred c-am să ajung chiar astăzi la Rogulini. Numai de n-aş pierde trenul.

LIUBOV ANDREEVNA (În uşă): Ania, îmbracă-te! (Intră Ania, apoi Gaev, Şarlotta Ivanovna. Gaev poartă un palton gros, cu glugă. Sestrâng servitoriii, vizitiii. Lângă lucruri se agită Epihodov.)

LIUBOV ANDREEVNA: Acum putem porni la drum.

ANIA (veselă): La drum!

GAEV: Prietenii mei, scumpii mei, dragii mei prieteni! Părăsind această casă pentru totdeauna, pot oare să tac, să mă stăpânesc şi să nu exprim la despărţire sentimentele care umplu acum toată fiinţa mea…

ANIA (Îl imploră): Unchiule!

VARIA: Unchiule dragă, nu trebuie!

GAEV (trist): Bila galbenă la mijloc, în dubleu… Uite că tac… (Intră Trofimov, apoi Lopahin.)

TROFIMOV: Haideţi, doamnelor şi domnilor, e timpul să plecăm!

LOPAHIN: Epihodov, dă-mi paltonul!

LIUBOV ANDREEVNA: Să mai stau o singură clipă! Parcă n-aş fi văzut niciodată ce pereţi are casa asta, ce tavane… Acum privesc toate astea cu atâta lăcomie, cu atâta duioşie…

GAEV: Ţin minte – aveam şase ani – că de Sfânta Treime stăteam la fereastra asta şi mă uitam după tata, care se ducea la biserică…

LIUBOV ANDREEVNA: Aţi luat toate lucrurile?

LOPAHIN: Cred că da. (Către Epihodov, îmbrăcându-se.) Vezi, Epihodov, să fie toate în ordine pe-aici!

EPIHODOV (vorbeşte cu glas răguşit): Fiţi liniştit, Ermolai Alexeici!

LOPAHIN: Ce-i cu glasul ăsta?

EPIHODOV: Am băut adineauri apă şi nu ştiu ce am înghiţit.

IAŞA (cu dispreţ): Ce necioplit!

LIUBOV ANDREEVNA: După plecarea noastră nu mai rămâne nici un suflet aici…

LOPAHIN: Până la primăvară!

VARIA (trage din balot o umbrelă şi o ridică de parcă ar vrea să lovească în cineva. Lopahin se preface speriat): Vai de mine, ce te-a găsit? Nici nu mă gândeam.

TROFIMOV: Vă rog să vă urcaţi în trăsuri… E timpul! Curând o să sosească trenul!

VARIA: Petea, uite-ţi galoşii! Erau lingă geamantan. (Printre lacrimi.) Şi ce murdari sunt… Şi ce roşi!

TROFIMOV (punându-şi galoşii): Să pornim!

GAEV (puternic emoţionat, îi e teamă să nu plângă). Tren… Gară… Croise la mijloc, dubleu în colţ…

LIUBOV ANDREEVNA: Să mergem!

LOPAHIN: Sunteţi toţi aici? N-a mai rămas nimeni? (Încuie uşa din stingă.) Aici sunt depozitate lucrurile, trebuie să închidem. Să mergem!

ANIA: Adio, casă. Adio, viaţă de odinioară!

TROFIMOV: Viaţă nouă, te salutăm! (Iese cu Ania.) (Varia priveşte camera şi iese fără să se grăbească. Pleacă laşa cu Şarlotta, care duce un căţel de lanţ.)

LOPAHIN: Aşadar, până la primăvară… Ieşiţi, doamne-lor şi domnilor… La revedere! (Pleacă.) (Liubov Andreevna şi Gaev au rămas singuri; de parcă ar fi aşteptat această clipă, se aruncă unul în braţele celuilalt şi plâng încet, de teamă să nu fie auziţi.)

GAEV (desperat): Soră, soră…!

LIUBOV ANDREEVNA: O, draga, scumpa, frumoasa mea livadă! Rămâi cu bine, viaţa mea, tinereţea mea, fericirea mea! Rămâneţi cu bine! (Vocea Aniei chemând-o: „Mamă”!) (Vocea lui Trofimov, vesel, plin de elan: „A-u…!”.)

LIUBOV ANDREEVNA: Să mai privesc o ultimă dată pereţii ăştia, ferestrele astea… Prin odaia asta îi plăcea răposatei mele mame să se plimbe…

GAEV: Soră, soră…! (Vocea Aniei: „Mamă!”) (Vocea lui Trofimov: „A-u…!”.)

LIUBOV ANDREEVNA: Venim! (Ies.) (Scena e goală. Se aude cum se încuie uşile, apoi cum pleacă: trăsurile. Se face linişte. Liniştea e străbătută deodată de zgomotul surd al toporului, care loveşte un pom. Sună stingher şi trist. Se aud paşi. Se arată pe uşa din dreapta Firs. E îmbrăcat ca întotdeauna, în haină şi jiletcă albă; în picioare – pantofi. E bolnav.)

FIRS (se apropie de uşă şi o încearcă): E încuiat. Au plecat… (Se aşază pe divan.) M-au uitat. Nu face nimic… Am să stau aici puţin… Sunt sigur că Leonid Andreici iar nu şi-a luat blana, a plecat cu paltonul… (Oftează, preocupat.) Dacă n-am fost cu ochii pe el! Aşa-i tinereţea! (Bombăne ceva de neînţeles.) Viaţa mea a trecut de parcă nici n-am trăit… (Se culcă.) Am să mă întind puţin. Nu ţi-a mai rămas nici un pic de putere, nici un pic… Eh, un târâie-brâu! {Stă nemişcat.) (Se aude un zgomot depărtat, ca din cer, ca sunetul unei coarde care plesneşte, un sunet trist, stingându-se încet. Se face tăcere, se aude numai cum departe, în livadă, toporul loveşte în vişini.)

Cortina

SFÂRŞIT